

Eğitimin Sesi

Gelecek Eğitimle Gelecek

ISSN:1304-4613 - Sayı : 63

Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ ile
Eğitim Fakültelerinin Durumu ve
Öğretmen Yetiştirme Hakkında Söyleşi

Yrd. Doç. Dr. Ali GÜLER ile
Öğrenci Andı Üzerine Söyleşi

Türkiye'nin Milli Eğitim Bakanı'ndan
En Büyük Beklentisi
"Mülakattan Liyakata"
Dr. Hasan EŞİCİ

Türkiye'nin Maarif Davası'nda
Muallim / Öğretmen
Gazi KARABULUT

Gelenek, Mezhep ve Medeniyet
Prof. Dr. Hilmi DEMİR

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK
ile Doğu Türkistan Üzerine Söyleşi

Dört Yön Dört Renk
Dr. Mehmet SAĞ

Op. Dr. Levent İLARSLAN ile
Sağlık Üzerine

Fuat Yiğit
Genel Başkan Yardımcısı

Türk milleti tarihin en eski dönemlerinden günümüze her dönemde var olma mücadelesi vermiştir. Türk Dünyası'nın pek çok yerinde Türklüğü tehdit eden, insanlığın yüz karası uygulamalar cereyan etmektedir. Bütün bu olan biten uluslararası toplumun gözleri önünde gerçekleşirken; uluslararası toplum sağır dilsiz, Türkiye içinde yetkililerden de cılız bir ses çıkmaktadır.

Doğu Türkistan, Kırım, Kerkük, Karabağ, Telafer, Suriye gibi Türk Dünyası'nın pek çok yerinde içler acısı manzara yaşanmakta, Türk soykırımı ve demografik toplum mühendisliği çalışmaları yapılmaktadır. Türk Dünyası'ndan zaman zaman kısık da olsa sesler yükselmekte, İslam Dünyasından ise hiçbir tepki verilmemektedir. Bu durum bizi "Söylesene Müslüman hiç sesin duyulmuyor, Uygur, Türkmen; Türk diye ümmetten mi sayılmıyor?" sorusunu dillendirmeye sevk etmektedir. Hem dünya hem Türkiye kamuoyunu bu zulme seyirci olmamaya davet ediyoruz.

Türk Dünyası'nda bütün bunlar olurken ülke içinde de Türklüğün son manevi kaleleri de PKK İhanet Sürecinde birer birer yıkılmaya başlanmıştı. Buna rağmen, Türk yargısı Türk Eğitim-Sen'in açmış olduğu davayı haklı bularak Andımızın tekrar okutulması kararını verdi. Yargının, dünyanın ABD dâhil 27 gelişmiş ülkesinde, kültürel birlik ve milli bilinç adına değerler eğitimi kapsamında okutulması uygun görülen metinler gibi olan Andımızın okutulması kararı toplumda özellikle ülkeyi yöneten siyasi iradede ciddi bir rahatsızlık yaratmıştır. Hatta onun sendikamsı yandaşlarında; öğretmenlerin, eğitim çalışanlarının ve kamu çalışanlarının, mağduriyeti karşısında eylem kararı almamasına rağmen Andımız kararını protesto eylemleri yapma kararı almaya itmiştir. Kimden yana ve nerden yana olduğu belirli olan, liyakatsizliğin, hak yemenin, adalet simsarlığının karşılığı olan sendikamsı yapıların kamu çalışanı ve eğitim çalışanından yana olmadığı apaçık görülmektedir.

Türk Eğitim-Sen, haksızlık, hukuksuzluk ve adam kayırmacılık karşısında netice alana kadar bütün meşru yollarla gerekli ve yapılması gereken mücadelesini yerine getirecektir. Millî meseleler karşısında da Türk milletinden yana taraf olarak Türk milletinin milli ve manevi dinamiklerinin korumak adına Türk milletinden yana taraf olmayı sürdürecektir.

Saygılarımla..

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Ocak 2019
Sayı : 63

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
Talip GEYLAN
Genel Başkan

Yazı İşleri Müdürü
Fuat YİĞİT
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDÖĞAN
Cengiz KOCAKAPLAN
Selehattin DOĞUN

Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA
Düzeltilme
Tuğçe TAŞDEMİR

Yönetim Yeri
Talatpaşa Bulvarı No:160 / 6 Cebeci/ANKARA
Tel:0312 424 09 60 - Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir
Basım Tarihi 21.01.2019

Grafik Tasarım ve Baskı
Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Atatürk Bulvarı No: 44/27 Sıhhiye - ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07

Basım Yeri : Günöğürler Matbaacılık Reklam ve Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
Matbaacılar Sit. 1514 Sokak No:2 İvedik Organize Sanayi
Yenimahalle - Ankara

TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu) Üyesidir.

Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ ile Eğitim Fakültelerinin Durumu ve Öğretmen Yetiştirme Hakkında Söyleşi Gerçekleştirdik

Söyleşi : Meltem YALÇINKAYA

Yrd. Doç. Dr. Ali GÜLER ile Öğrenci Andı Üzerine Söyleşi

Söyleşi : Meltem YALÇINKAYA

Türkiye'nin Milli Eğitim Bakanı'ndan En Büyük Beklentisi "Mülakattan Liyakata"

Dr. Hasan EŞİCİ

Türkiye'nin Maarif Davası'nda Muallim / Öğretmen

Gazi KARABULUT

Gelenek, Mezhep ve Medeniyet

Prof. Dr. Hilmi DEMİR

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK ile Doğu Türkistan Üzerine Söyleşi

Söyleşi : Tuğçe TAŞDEMİR

Dört Yön Dört Renk

Dr. Mehmet SAĞ

“UAESEB Türk Dünyası Birliği Ülküsünün Vücut Bulmuş Halidir.”

Op. Dr. Levent İLARSLAN ile Sağlık Üzerine

Söyleşi : Tuğçe TAŞDEMİR

Talip GEYLAN/Genel Başkan

Araştırmamız Gösteriyor ki; Ücretli Öğretmenlik Adeta Asal İstihdam Haline Geldi

Türkiye Geneline Ücretli Öğretmenlerin Sayısı 64 İilde 76 Bin 605'e Yükseldi.

Ücretli öğretmenlik Türk Eğitim-Sen'in yıllardır mücadele ettiği bir istihdam yöntemidir. Sözleşmeli, ücretli gibi öğretmenlik modelleri modern köleler yaratmayı amaçlamakta, eğitime katma değer sağlamama Akta aksine eğitimin kalitesini, verimini düşürmektedir. Dolayısıyla eğitim camiasının yekvücut olarak kadrolu öğretmenlik dışındaki istihdam modelleri ile mücadele etmesi çok önemlidir.

Türk Eğitim-Sen her yıl olduğu gibi 2018 yılında da ücretli öğretmen araştırmasını gerçekleştirmiştir. Ücretli öğretmenliğin ülkemizde geldiği noktayı gözler önüne seren sendikamız araştırmasını titizlikle yürütmüştür.

Araştırma kapsamında 81 İl Valiliği'nden Türkiye'deki ücretli öğretmen sayısına ilişkin bilgi istedik. Sendikamızın talebine 64 İl Valiliği'nden cevap geldi. Ücretli öğretmen sayısını sendikamıza göndermeyen 17 İl Valiliğini kamuoyuna duyuruyoruz: Ağrı, Ardahan, Artvin, Çanak-

kale, Diyarbakır, Bayburt, Bilecik, Bitlis, Burdur, Hakkari, Karaman, Kars, Siirt, Mardin, Van, Yozgat ve Zonguldak.

Acı Gerçek: Ücretli Öğretmenlerin 9 Bin 653'ü Ön Lisans Mezunudur.

Sendikamızın araştırmasında ülkemizdeki ücretli öğretmen sayısı 64 ilden gelen verilere göre, 76 bin 605'tir. Geçen yıl ülkemizde ücretli öğretmen sayısının 63 bin 656 olduğunu tespit etmiştik. Görüldüğü üzere ücretli öğretmen sayısında bir yılda 13 bin civarındaki artış "Türkiye öğretmen atama politikasında nereye gidiyor?" sorusunu sormamıza neden olmaktadır.

Öte yandan Ankara, Çorum ve Kilis İl Valilikleri toplam ücretli öğretmen sayısını göndermiştir. Bu nedenle bu illerdeki ücretli öğretmenlerin hangi fakülte mezunu tespit edemedik. Bu üç il dışında 61 ildeki ücretli öğretmenlerin mezuniyet durumlarına bakarsak; 29 bin 782'si eğitim fakültesi mezunu, 32 bin 930'u lisans mezunu, 9 bin 653'ü ön lisans mezunudur.

55 İl Valiliğinden gelen verilere göre ise ülkemizde norm kadro açığı 101 bin 339'dur. Ülkemizde ücretli öğretmen sayısı yıldan yıla artmakta hatta asal istihdam modeli haline gelmektedir. Öte yandan şunu da vurgulayalım; tüm illerin bilgi göndermesi durumunda, hem ücretli öğretmen sayısının hem de norm kadro ihtiyacının tespit ettiğimiz rakamların çok üzerinde olduğu da görülecektir.

En Yüksek Ücretli Öğretmen Sayısı 21 Bin 821 ile İstanbul'da.

Peki en yüksek ücretli öğretmen sayısına sahip iller hangileridir? İstanbul'da 21 bin 821 ücretli öğretmen görev yapmaktadır. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında sadece Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gelen verilere göre ücretli öğretmen sayısı İstanbul'da 7.140 idi. İstanbul'da geçen yıl Valilikten ya da Bakanlıktan bilgi gelmediği için sayı ulaşmamış, dolayısıyla İstanbul'daki ücretli öğretmen sayısını tespit edememiştik. Bu yılki verilere göre İstanbul'da ücretli öğ-

retmen sayısının 2015-2016 eğitim-öğretim yılına kıyasla bu kadar çok artması dikkatle sorgulanması gereken bir durumdur.

İstanbul'u 3 bin 910 ile Şanlıurfa, 3 bin 659 ile Bursa, 3 bin 440 ile Ankara, 2 bin 334 ile İzmir, 2 bin 125 ile Kahramanmaraş, 2 bin 123 ile Gaziantep, 2 bin 53 ile Konya, 2 bin 3 ile Antalya, 1.979 ile Kocaeli, 1.658 ile Hatay, 1.579 ile Tekirdağ, 1.323 ile Kayseri, 1.291 ile Şırnak, 1.276 ile Sakarya, 1.272 ile Adana, 1.193 ile Manisa, 1.174 ile Batman takip etmektedir.

Ücretli Öğretmenlerin Mezuniyet Alanlarına Göre Dağılımı

Ücretli öğretmenlerin mezuniyet alanlarına göre bazı illerdeki dağılımını da tespit ettik. Buna göre; İzmir'de ücretli öğretmenlerin 698'i eğitim fakültesi mezunu, 1.073'ü lisans mezunu, 563'ü de ön lisans mezunudur. Mersin'de ücretli öğretmenlerin 597'si eğitim fakültesi mezunu, 358'i lisans mezunu, 166'sı ön lisans mezunudur. Muş'ta ön lisans mezunlarının 377'si eğitim fakültesi mezunu 322'si lisans mezunu, 261'i ön lisans mezunudur. Şanlıurfa'da ücretli öğretmenlerin 1.367'si eğitim fakültesi, 2.002'si lisans, 541'i ön lisans mezunudur. Adana'da ücretli öğretmenlerin 653'ü eğitim fakültesi mezunu, 486'sı lisans mezunu, 133'ü ön lisans mezunudur. Bursa'da ücretli öğretmenlerin 1.621'i eğitim fakültesi mezunu, 1.871'i lisans mezunu, 167'si ön lisans mezunudur. Kocaeli'nde ücretli öğretmenlerin 842'si eğitim fakültesi mezunu, 989'u lisans mezunu, 148'i ön lisans mezunudur.

Araştırmamızda İstanbul'da ön lisans mezunu ücretli öğretmenlerin sayısının eğitim fakültesi mezunu ücretli öğretmenlerden daha fazla olduğunu görüyoruz. İstanbul'da ücretli öğretmenlerin 4.424'ü eğitim fakültesi mezunu, 4.510'u ön lisans mezunudur. İstanbul'da lisans mezunu ücretli öğretmen sayısı ise 12.887'dir.

İstanbul'da Zihinsel-Görme-İşitme Engelliler Sınıf Öğretmeni Olarak Görev Yapan Ücretli Öğretmenlerin 45'i Eğitim Fakültesi Mezunu İken, Tam Tamına 1.537'si Ön Lisans Mezunudur.

Özel uzmanlık gerektiren zihinsel-görme-ışitme engelliler sınıf öğretmenliğinde ön lisans mezunu ücretli öğretmen görevlendirmesi yapmaktadır. Zihinsel-görme-ışitme engelliler sınıf öğretmeni olarak derslere giren ön lisans mezunu ücretli öğretmenlerin sayısı bazı illerimizde eğitim fakültesi mezunu ya da lisans mezunu ücretli öğretmenlerden fazladır. **Zihinsel-görme-ışitme engelliler öğretmeni olarak;**

İstanbul'da 451 eğitim fakültesi mezunu, 1.537 ön lisans mezunu, 2.305 lisans mezunu; Kırıkkale'de 22 eğitim fakültesi mezunu, 7 lisans mezunu, 38 ön lisans mezunu; Düzce'de 30 eğitim fakültesi mezunu, 32 ön lisans mezunu, 87 lisans mezunu; Yalova'da 15 eğitim fakültesi, 27 ön lisans mezunu, 32 lisans mezunu görev yapmaktadır.

Branş ve Sınıf Öğretmeni Olarak Görev Yapan Ön Lisans Mezunu Ücretli Öğretmenlerin Dağılımı

Branş öğretmeni olarak görev yapan ön lisans mezunu ücretli öğretmenlerin bazı illere göre dağılımı ise şöyledir: İstanbul 1952, İzmir 457, Tekirdağ 166, Mersin 161, Adana 111.

Sınıf öğretmeni olarak görev yapan ön lisans mezunu ücretli öğretmenlerin bazı illere göre dağılımı da şu şekildedir: Muş 120, Şanlıurfa'da 103, İstanbul 58, Batman 57.

Muş'ta Ön Lisans Mezunu Sınıf Öğretmeni Sayısı, Eğitim Fakültesi Mezunlarını Geçti.

Muş'ta sınıf öğretmeni olarak görev yapan ön lisans mezunu öğretmenlerin sayısı eğitim fakültesi mezunlarından fazladır. Muş'ta sınıf öğretmeni olarak görev yapan ücretli öğretmenlerin 99'u eğitim fakültesi iken, 120'si ön lisans mezunudur.

Ücretli Öğretmen Alımı Norm Kadro İhtiyacını Karşılıyor.

Bu kadar ücretli öğretmen alımı varken, yine de ücretli öğretmen sayısı norm kadro ihtiyacının altında kalmaktadır.

Şöyle ki; Gaziantep'te norm kadro ihtiyacı 3 bin 640 iken, ücretli öğretmen sayısı 2 bin 123'tür. İstanbul'da norm kadro ihtiyacı 29 bin 584 iken, ücretli öğretmen sayısı 21.821'dir. Hatay'da norm kadro ihtiyacı 2 bin 824 iken, ücretli öğretmen sayısı 1.658'dir. Kahramanmaraş'ta norm kadro ihtiyacı 3 bin 583 iken, ücretli öğretmen sayısı 2 bin 125'tir. İzmir'de norm kadro ihtiyacı 3 bin 146 iken, ücret-

li öğretmen sayısı 2 bin 334'tür. Erzurum'da norm kadro ihtiyacı 1.061 iken, ücretli öğretmen sayısı 1.030'dur. Muğla'da norm kadro ihtiyacı 1.183 iken, ücretli öğretmen sayısı 623'tür. Konya'da norm kadro ihtiyacı 2 bin 175 iken, ücretli öğretmen sayısı 2 bin 53'tür. Manisa'da norm kadro ihtiyacı 2 bin 77 iken, ücretli öğretmen sayısı 1.193'tür. Bursa'da norm kadro ihtiyacı 4 bin 722 iken, ücretli öğretmen sayısı 3 bin 659'dur. Balıkesir'de norm kadro ihtiyacı 1.459 iken, ücretli öğretmen sayısı 582'dir. Afyonkarahisar'da norm kadro ihtiyacı 1.658 iken, ücretli öğretmen sayısı 998'dir. Yani ülkemizde kadrolu öğretmen ihtiyacı kadar öğretmen ataması yapılmamakla birlikte; problemleri bir yöntem de olsa görevlendirilen ücretli öğretmenlerle de öğretmen

ihtiyacı karşılanamamaktadır. Öte yandan okullarda kadrolu branş öğretmenlerinin, branşları dışında ek ders karşılığı derslere girdiği de bu araştırmada ortaya çıkmaktadır. Ücretli öğretmenlik bilindiği gibi girdiği ders başına ücret alan, hiçbir özlük hakkına sahip olmayan, insanların güvencesiz çalıştırıldığı bir görevlendirme şeklidir. Türk Eğitim-Sen öteden beri bu tür istihdam yöntemleri ile mücadele etmiş, okullarda sadece kadrolu öğretmenlerin bulunması gerektiğini savunmuştur. Ücretli, sözleşmeli gibi istihdam yöntemleri hem verimi, başarıyı düşürmekte, hem de öğretmenleri köleleştirme adı olmaktadır. Hele hele ücretli öğretmenlik uygulaması tam bir faciadır. Hükümetin yeterli sayıda öğretmen ataması yapmadığı için ucuza ücretli öğretmen çalıştırılması, bunu adeta eğitim politikası olarak uygulaması Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yakışmamaktadır. Eğitimde tasarrufa gidilemeyeceğini her fırsatta söylüyoruz. Devleti yönetenlere sesleniyoruz: Eğitime yapılan yatırım geleceğe yapılan yatırımdır.

Araştırmamızdan da görüleceği üzere 76 bin 605 ücretli öğretmen çalıştırılmasına rağmen hala 55 il itibarıyla 101 bin 339 öğretmen açığı vardır. Dolayısıyla MEB'in ilk yapması gereken öncelikle ücretli öğretmen sayısı kadar kadrolu atama yapmak, ücretli öğretmenliği tamamen kaldırmak, daha sonra da 100 binin üzerindeki öğretmen açığını gidermek için çalışma yapmaktır.

Sınıf öğretmenliği, branş dersleri hatta özel uzmanlık gerektiren zihinsel görme-ışitme engelliler sınıf öğretmeni olarak Türkiye genelinde tam 9 bin 653 kişinin pedagojik formasyonu olmadan, iki yıllık meslek yüksek okulu mezunu olmasına rağmen ücretli öğretmen olarak derslere girmesi sağlanıyorsa, vay ülkemizin haline!

MEB'in ivedilikle ücretli öğretmenliği kaldırması, tüm öğretmenlerin sadece KPSS puan üstünlüğüne göre kadrolu olarak atamasının yapılması gerekmektedir. Rekabet, kalite, başarı hedefliyorsak, öğrencilerimizin ücretli öğretmenlik denilen ucube görevlendirme şekline mahkûm etmeyelim.

Prof. Dr. Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ ile Eğitim Fakültelerinin Durumu ve Öğretmen Yetiştirme Hakkında Söyleşi Gerçekleştirdik

* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Psikolojisi Ana Bilim Dalı Başkanı

Söyleşi : Meltem YALÇINKAYA

S Türkiye’de eğitim sisteminin ana hedefi ne olmalıdır? Gelecek perspektifi açısından değerlendirir misiniz?

Eğitim sisteminin hedefleri belirlenirken, çok geniş katılım olmasına ve toplumun her kesiminin görüşünün alınmasına dikkat edilmelidir. Ülkemizde genellikle politikalara yön veren iktidardaki kişiler kendi doğrularını uygulamaya koyuyorlar. İktidar değiştiğinde, yeni iktidara gelenler o politikaları değiştirip sıfırdan başlayarak yeniden politika üretiyorlar. “Eğitim sisteminin ana hedefi ne olmalı?” sorusuna geniş bir katılımıla karar verirsek, en azından bakan ya da iktidar değişikliklerinde hedeften şaşmayız. Bunun için eğitimimizin felsefesini gözden geçirmemiz gerekiyor. “Ana hedef ne olmalı?” sorusuna elbette biz birey ve toplum açısından cevap verebilmeliyiz.

Hem bireysel hem de toplumsal açıdan birtakım hedefleri gerçekleştirecek bireyler yetiştirmeliyiz. Eğitimin hem bireysel hem toplumsal hedefleri vardır. Biz hem birey olarak insanları iyi yetiştirmeli, onların kişisel ve mesleki gelişimlerini sağlamalıyız hem de onları toplumsal olarak iyi birer yurttaş olarak yetiştirmeliyiz. Bireyin ihtiyaçları kadar toplumun da ihtiyaçlarını göz önüne alarak bunları uzlaştırabilmeliyiz. Kişilerin kendilerini tanıyabilecekleri, kendileri kalabilecekleri bir sistem yaratmalıyız. Hedefimiz kendini tanıyan bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bu sadece kişisel özelliklerini tanımak değil; geniş anlamda kendi tarihini, toplumunu, coğrafyasını tanımasıdır. Eğitim sistemimiz öncelikle bireyi kendine tanıtmalı, kendisi olabilmesi için fırsatlar yaratmalıdır. Öte yandan toplumsal olarak da hedeflerimiz var. Bu toplumsal hedeflerimizin de gerçekleştirilebilmesi için insanları gerekli bilgi, beceri ve donanımla yetiştirmeliyiz. Kültürümüzü, değerlerimizi bir sonraki kuşağa aktarabilmeli ve toplumun mutluluğu, refahı için herkesin üretici olarak topluma katkıda bulunmasının önünü açmalıyız.

S Eğitim politikaları ve programlarının başarısızlığı üzerine tartışmalar var. Size göre eğitimde başarıyı elde etmek için ne yapmalı? Gelişmiş ülkelerle mukayese ettiğimizde neleri eksik yapıyoruz, eğitim politikamız nasıl olmalı?

Türkiye çok hızla değişen bir ülkedir. Hem genç bir nüfusumuz hem de sürekli göç halinde olan bir toplumsal yapımız vardır. İç göç süreklilik arz ediyor. Pek çok insan doğduğu yerde yaşamını devam ettirmiyor. Dolayısıyla eğitim politikamızı belirlerken bu iki özelliği dikkate almalıyız. Katılımı ve toplumsal mutabakatı önemsemesek, -genç ve sürekli değişen bir toplumsal yapıyı dikkate aldığımızda- eğitim politikaları tıkanıyor. Dünyanın da hızla değiştiğini göz önüne almalıyız Tüm bu bilinmezlikler içinde katılımı da önemsemediğimiz için politikalarımız başarıya ulaşmıyor. Okullaşma oranlarına göz atalım. Biz niceliği ön plana alarak okullaşma oranlarını artırmaya çalıştık. İlk ve ortaöğretimde bölgesel olarak bazı sorunlarımız olsa da başarı elde ettik ama okul önce-

si eğitimde kayda değer bir ilerleme sağlamadık. Eğitimin yapısına bakıyoruz: Liseyi bitiren gençlerimizin hem yükseköğretime hem de hayata hazır olmasını bekleriz. Ama uyguladığımız programlar ikisinde de başarılı olmadığımızı gösteriyor. Gençlerimiz topluma üretici olarak katkıda bulunacak donanımda değiller. Üniversiteye girmeyi bekleyen 2.5 milyona yakın gencimiz var. Dolayısıyla bu politikalarda başarı sağlanamaması katılımın olmadığı bir politika belirleme sürecinden kaynaklanmaktadır. Toplumun her kesiminden katılım olması sendikaların görüşlerinin alınması, danışmaya mutlaka ağırlık vermemiz lazım. Akşam aklımıza gelen bir şeyi sabah uygulamamız gerekiyor. Maalesef geçmişte ülkemizde bu şekilde uygulamalar oldu. Program değişikliği söz konusu olduğunda, program hazırlayıp askıya çıkararak, varsa söyleyeceğiniz bir şey söyleyin, yoksa biz bunu uyguluyoruz yaklaşımıyla hareket etmek başarısızlığı beraberinde getirir. Nitekim yaşadığımız başarısızlıkların büyük çoğunluğunda bu tür yaklaşımlar vardır.

S Öğretmen yetiştirme politikalarının eksiklikleri nelerdir?

Aslında ülkemiz öğretmen yetiştirme konusunda çok geniş bir tecrübeye sahiptir. Yaklaşık 1850'lerden günümüze kadar -Osmanlı'nın son döneminden başlayarak- geniş bir bilgi birikimine ve deneyimine sahibiz. Ancak bu bilgi birikimi ve deneyimden yeteri kadar yararlanmadığımızı düşünüyorum. Hatta zaman zaman Avrupa ekolü ile Amerikan ekolü arasındaki çatışmalar çok ciddi kırılmalara yol açıyor. Bu kırılmalar öğretmen yetiştirme sistemimize de yansıyor.

1970'li yıllardan günümüze kadar öğretmen yetiştirme sistemimizi gözden geçirdiğimizde şunları görürüz: İlkokul düzeyinde öğretmen yetiştirme ile Ortaöğretim düzeyinde öğretmen yetiştirmeyi iki ayrı düzeyde ele alalım. Öğretmenler, 1970'li yılların başına kadar 11 yıllık eğitimin sonunda ilkokul öğretmeni oluyordu. Türkiye, 1970'li yıllarda öğretmen yetiştirmenin niteliğini artırmak için çeşitli kararlar aldı ve bunu da uygulamaya koydu. Önce 3 yıl olan öğretmen okullarını 4 yıla çıkardı. Sonraki yıllarda ilkokula öğretmen yetiştirmeyi iki yıllık eğitim enstitüleri düzeyine çıkardı. İki yıllık eğitim enstitülerini üniversitelere bağlı yüksekokula dönüştürdü. İki yıllık eğitim yüksek okulları da 4 yıllık eğitim fakültelerine dönüştürüldü. Dolayısıyla bütün bunların hepsi 1972'den 1990'lı yıllara kadar olan kısa süre içinde oldu. İlkokula öğretmen yetiştirmeyi kısa sürede lise düzeyinden lisans düzeyine çıkaran bir ülkeyiz. Bu önemli bir gelişmedir.

Ortaöğretimde branş öğretmeni yetiştirme açısından da aynı durum söz konusudur. Yine sözünü ettiğim 1970'li yılların sonuna kadar ortaöğretimde alan öğretmenlerinin iki temel kaynağı vardı. Üniversitelerin ilgili fakültelerinde matematik, tarih vb. bölümlerden mezun olanlar formasyon alarak öğretmen oluyorlardı. Ama daha önemli bir kaynak MEB'in kendi enstitüleri idi. Bunlar liseden sonra 3 yıllık eğitim enstitüleri şeklinde örgütlenmişlerdi. Önce 3 yıllık eğitim enstitüleri 4 yıllık lisans düzeyine çı-

karıldı, sonra da tezsiz yüksek lisans programına dönüştürülmüştü.

Ülkemiz ortaöğretimde branş öğretmeni yetiştirmeyi tezsiz yüksek lisans düzeyine çekmişti. Fakat YÖK'ün aldığı bir kararla tezsiz yüksek lisans programları kaldırıldı, ortaöğretimde branş öğretmeni yetiştirme süreci tekrar sertifika düzeyine indirildi. Şimdilerde yeniden tezsiz yüksek lisans düzeyine çıkarılacağı söyleniyor. Kısacası, Türkiye'de öğretmen yetiştirme alanında iki adım ileri, bir adım geri gidiyoruz.

YÖK, maalesef eğitim fakülteleri ile deyim yerindeyse oynuyor, eğitim fakültelerini deneme-yanılma tahtası gibi kullanıyor. Müflis tüccar arada bir eski defterleri karıştırırmış, kimden alacağım var diye bakarmış. YÖK de aklına estikçe eğitim fakültelerine müdahale ediyor. Bu yaklaşım bizi öğretmen yetiştirme konusunda tam bir çıkmaza sürüklüyor.

Türkiye 1996-1997 yıllarında öğretmen yetiştirme açısından çok ciddi bir dönüşüm geçirdi. Eğitim fakültelerinin programları neredeyse tümüyle gözden geçirildi. Fakat bu süreç hiç bitmiyor. Eğitim fakültelerinin programları 2005 ve 2006'da ve geçen sene (2017 yılında) tekrar gözden geçirildi. Artık eğitim fakültelerinin programlarının kaç kere gözden geçirildiğini takip etmekte zorlanıyoruz. Somut örnek vereyim isterseniz: Bu yıl fakültemizin Özel Eğitim Bölümünde 3 farklı lisans progra-

mı aynı anda uygulanıyor. Bölümün 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinin takip ettikleri programla 2. Sınıf öğrencilerinin takip ettikleri program farklı; 1. Sınıf öğrencilerinin takip ettikleri program da diğer iki programdan farklı. Böyle bir şey olabilir mi? Ne yazık ki şu anda durum bu. Öğretmen yetiştirme alanına bu kadar müdahale edilmemeli.

Temel sorunlardan birisi de teori ile uygulama arasında denge kuramıyor olmamız. Herhangi bir alanda bilgi edinmenin iki sistematığı vardır: Öğretmen yetiştirecekseniz önce teorik bilgileri verir, sonra öğrencilerinizi uygulamaya gönderir, böylece teori ile pratiği bütünleştirirsiniz. Ya da önce bir işin nasıl yapıldığını yani pratiği öğretir, sonra da pratiğin temelindeki teorik bilgileri öğretir ve böylece teori ile pratiği bütünleştirirsiniz. Dünyada bu iki yaklaşım da uygulanıyor. Almanya gibi ülkelerde önce teorik sonra pratik öğretiliyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde pratik öncelikli ama teorisi de öğretiyorlar. Tüm bunlar bütünlük arz ediyor. Türkiye'ye gelince; öğretmen yetiştirme alanında Osmanlıdan beri Avrupa'yı model aldık. Önce teorisi sonra pratiği öğretiriz. Öğretmen yetiştirme alanında 1997 yılında sesiz sedasız bir devrim gerçekleşti ve Türkiye'de öğretmen yetiştirme alanında Amerikan modeline geçildi. Eğitim fakültelerinde okuyan öğrencileri birinci sınıfın sonunda okullara göndermeye başladık. Bu yaklaşım, üzerinden 20 yıl geçmesine rağmen hala tam olarak benimsenmedi ve biz şu anda

ülke olarak ne yaptığımızın farkında değiliz. Öğretmenlere teorik bilgileri mi yoksa uygulamayı mı önce öğreteceğimize karar veremedik.

Türkiye'nin şöyle bir zaafı var: Yarım insan yetiştiriyoruz. Teorisi bir kişiye, pratiği diğer bir kişiye öğretiyoruz. Mesela akademisyenler teorisi biliyor, pratiği bilmiyor; öğretmenler de pratiği biliyor ama teorik bilgilerde eksiklik yaşıyor. Oysa Batıda teori ve pratiği bütünleştiren insan modeli ortaya çıkıyor. Dolayısıyla teorik ve pratik açısından baktığımızda iki yarım insan yetiştiriyoruz. İki insan bir araya gelince bir insan oluşuyor. Dolayısıyla öğretmen yetiştirme politikalarını gözden geçirip "tam insan" yetiştirmemiz lazım. O zaman akademisyen pratikten kopuk olmaz, öğretmenin de teorik bilgileri tam olur.

S Yönetici atamaları ve eğitim sisteminin kalitesi bakımından liyakatin önemi nedir?

Liyakat her şeyin özüdür. Öğretmenlik ve yöneticilik de dahil olmak üzere, her alanda işi ehline vermek gerekir. Bu yaklaşım adaletin de gereğidir. Herhangi bir alanda işi ehline vermezseniz, hem o insana hem de hizmet vereceği topluluğa kötülük etmiş olursunuz. İnsanlar atandıkları görevlerde kendilerini makamlara atayan kişilere bağımlı hale gelirler ve ilişkiler ön plana çıkar. Dolayısıyla makamlara getirilenler özerk davranamazlar; kurumun ihtiyaçları doğrultusunda karar almakta zorlanırlar. Kendilerini atayan kişilerin hoşnut olmayacağı kararlar vermekten çekinirler. Yöneticilik öğrenilebilen bir beceridir. Kurumun amaçlarını bileceksiniz, yönetici yeterliliklerine sahip olan kişileri atayacaksınız ve gerekirse bu insanların lisansüstü eğitim almalarını sağlayacaksınız. Bu kişilere yönetici yeterliliklerine sahip olma fırsatı sağlamalısınız ki, kaliteli hizmet bekleyebilirsiniz. Sadece ilişkilere bağlı olarak ya da aidiyet gruplarının referansıyla atanan kişiler yeterli ve kaliteli hizmet vermekte başarısız oluyor. Bundan dolayı da sonuçta hepimiz zarar görüyoruz.

Yrd. Doç. Dr. Ali GÜLER ile Öğrenci Andı Üzerine Söyleşi

* Tarihçi-Yazar, Hacettepe Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Söyleşi : Meltem YALÇINKAYA

S Öğrenci Andı'nın tarihçesini anlatır mısınız? Andımız kaç kere değişti? Yapılan değişiklikler nelerdir?

Son yıllardaki Cumhuriyet tarihimize ve Atatürk ile ilgili tartışmaların bilgiye, belgeye ve ciddi araştırmalara dayanmadan yapıldığını görüyoruz. Bu tartışmalarda ya bilgisizlik, cehalet ortaya çıkıyor ya da bugünkü siyasi, ideolojik duruşumuza tarihten bir malzeme aranıyor.

Dolayısıyla Cumhuriyet tarihçileri olarak bilgisizce ve belgeye dayalı olmadan yapılan tartışmalardan ciddi rahatsızlık duymaktayız. Andımız da böyle bir noktaya taşınmış durumdadır.

Öncelikle şunu söyleyelim, Andımız ile ilgili tartışmaların ortaya çıkış şeklinin, Andımız metni ile hiçbir ilgisi yoktur. Şöyle ki;

Bilindiği gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920'de açıldı. TBMM'nin açılması, Cumhuriyet ve demokrasi yolunda attığımız en önemli adımlardan biridir. İstanbul'un işgali ile başlayan süreçte Osmanlı Mebusan

Meclisi'nin kapatılması, milletvekillerinin Malta'ya sürülmesi neticesinde 16 Mart 1920'de Ankara'da bir Meclis'in açılması gündeme geldi ve milletin iradesini temsilen ilk Meclis, Ankara Ulus'ta 23 Nisan 1920 tarihinde Atatürk ve arkadaşları tarafından açıldı.

TBMM'nin açılışı Cuma gününe denk getirilmiştir. Hacı Bayram Veli'de Cuma namazı kılınmış ve dualar edilmiştir, Kur'an-ı Kerim okutulmuştur. Hoca efendilerin taşıdığı Kur'an-ı Kerim ile birlikte kortej Meclis'in önüne gelmiştir. Kurbanlar kesilmiş ve Meclis açılmıştır. TBMM açıldığında 'Hakimiyet Milletindir.' levhası, bu levhanın da üzerine Kur'an-ı Kerim'den Şura Süresi asılmıştır.

TBMM, Türk kültüründeki kurultay ve istişare geleneğinin devamı mahiyetinde açılmıştır. Millet iradesinin tecelligahı olan TBMM'nin açıldığı gün Türkiye'nin ilk milli bayramı olmuştur. TBMM, Kurtuluş Savaşı'nın askeri ve siyasi diplomatik boyutunu yürütecek, millet iradesini temsil eden makam olacak, bu irade konusunda çok hassasiyet gösterecek, yetkilerini devrederken çok hassas davranacaktır. Hem milli mücadelede ülkeyi işgalden kurtaracak, hem de yeni bir devlet kuracaktır. Dolayısıyla bir bakıma kurucu meclis görevi üstlenecektir. Bu nedenle bu meclise Gazi Meclis'i diyoruz.

23 Nisan'da Meclis'in açılışı önce bir Milli Hâkimiyet Bayramı olarak kutlanacak, daha sonra 23 Nisan'ın "Çocuk Bayramı" olması resmi ve gayri resmi sürecin dışında, Çocuk Esirgeme Kurumu (Himaye-i Etfal Cemiyeti) ve onun başkanı olan Dr. Fuat Umay Bey'in çabaları ile gerçekleşecektir. İlk "Çocuk Bayramı" Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün himayelerinde 1927 yılında kutlanmaya başlamıştır. Bu bayram ile öncelikle çocuk davamızın kamuoyuna duyurulması hedeflenmiştir.

Bu bayram vesilesi ile yapılacak etkinliklerden elde edilecek gelirden öncelikle Çocuk Esirgeme Kurumu'nun gelişmesi için yeni çalışmalar yapılması, ikinci olarak da Türk çocuklarının neşeli dakikalar yaşamalarının sağlanması hedeflenmiştir.

Öte yandan 1932 yılında Türk Tarih ve Türk Dil Kurumu kurulmuş, Türk tarihine ve Türk diline yönelik araştırmalar başlamıştır. Bu yıllar herkesin Türklük şuuru ve bilincinde olduğu, devletin çocukların eğitiminin üzerinde durduğu bir dönemdir.

1933 yılında 23 Nisan Milli Hâkimiyet ve Çocuk Bayramı kutlamalarına, günümüze kadar devam edecek olan yeni bir anlayış ve uygulama getirildi. Bu güzel uygulamada da Atatürk'ün imzası vardı. Çocukları gelecekteki sorumluluklarına hazırlamak ve özendirmek amacına yönelik olarak, devlet makamları o gün temsili olarak çocuklara bırakıldı. İlk uygulama, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından yapıldı. Kendi Cumhurbaşkanlığı makamına oturttuğu çocuklar ile sohbetler etti. Diğer devlet daireleri de aynı anlayışla makamlara çocukları

getirdiler. Nitekim bu anlayış ve uygulama gelenekselleştirilerek günümüzde de devam ettirilmektedir.

1933 yılı kutlamaları bir ilke daha sahne olmuştur. Dönemin Mili Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip Bey'in kaleme aldığı "Türk'üm, Doğruyum" diye başlayan ve "Andımız" olarak bilinen metin ilk defa bu yılki kutlamalarda çocuklar tarafından okunmuştur.

1933 yılında Mili Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip idi. Reşit Galip, Atatürk'ün Mersin seyahati sırasında tanıdığı bir insandır. Dürüsttür, her ortamda doğruları savunan bir aydındır. 1933 yılı, TBMM'nin açılışının 13'üncü, Cumhuriyetin kuruluşunun da 10'uncu yılı idi.

Prof. Afet İnan "Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler" adlı eserinde Andımız'ın ortaya çıkışını şöyle anlatıyor: "1933 yılının 23 Nisan Çocuk Bayramı idi. O (Reşit Galip), heyecanla Çankaya Köşkü'ne geldiği vakit, Atatürk'ün yanında bana bir kâğıt uzattı ve şunları anlatmaya başladı. 'Sabahleyin ilk bayramlaşmayı kızlarımla yaptım. Onlara bir şeyler söylemek istediğim vakit, bir and

meydana çıktı. İşte Cumhuriyetimizin 23 Nisan çocuklarına armağanı' dedi: 'Türk'üm, doğruyum, çalışkanım. Yasam küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak, yurdumu, budunumu özümnden çok sevmektir. Ülküm, yükselmek, ileri gitmektir. Varlığım Türk varlığına armağan olsun.' Bu sözler, Türk çocukları tarafından o yıldan beri tekrarlanmaktadır. Vatanperver Dr. Reşit Galip, evvela bir baba olarak bu hisleri duymuş, sonra da Milli Eğitim Bakanı olarak okul çocuklarına bu andı içirmişti."

Dr. Reşit Galip Bey'in Öğrencilere hitaben yaptığı ve "Çocuk Davası"nı anlamak açısından da çok önemli olan konuşmanın tamamı şu şekildedir:

"Çocuklar,

Güzel yüzlü, güzel özlü Türk yavruları,

Bugün kutladığımız 23 Nisan, 13 yıl önce çoğunuzun daha doğmadığınız veya süt çocuğu olduğunuz zamanlarda yurdu kurtarmak için, Türk budununu (milletini) kurtuluşa eriştirmek için Büyük Millet Kurultayı'nın (TBMM) Gazi babanız eliyle açıldığı gündür. Bunu bayram edinmeniz Türk Çocukları, öz kurultayın açıldığı günü kendi bayramınız için seçmeniz ne mutlu buluş!

Çocuklar,

Bayramınız dolayısıyla size birkaç sözüm var. Bilirsiniz, daha iyi bilirsiniz ki, her Türk çocuğu anasının, babasının olduğu kadar milletindir, budunudur.

Sizin sağlığınıza, sizin çalışmanıza, sizin budun ülkesüne ve törelerine uygun yetişmenize ananız, babanız kadar bütün Türklük yürekte bağlıdır.

Can gözlerimiz üstünüze dikilmiştir. Sizin kafaca, bedence sağlam, gürbüz yetişmenizi, ahlakça en iyi, en yüksek yetişmenizi, millet dileğini kendi isteklerinden üstün tutar gönülle yetişmenizi istiyoruz. Analarınızdan, babalarınızdan, öğretmenlerinizden ve herkesten daha üstün yetişmek gayretiyle çalışmanızı istiyoruz.

Büyük Türk yarınının yapıcıları arasına girmek için şimdiden hazırlanın güzel çocuklar. Daima kulağınızda çınlasın ki, çalışkan olmayan Türk sayılmaz, ahlakı olmayan Türk olmaz. Şimdiden bağırarak söylüyorum ki, sizlerden çalışmayanlar, millet işlerinde kendi paylarına düşecek olanı en iyi yapmak için bugün en iyi yetişmeye kulak asmayanlar bizim yarınki en büyük düşmanımızdır. İcinizde yarın bütün milletin kendisine düşman olmasını isteyecek çocuk var mı?

Budunlar (milletler) içinde bir ve eşsiz Türk'ün güzel yüz-lü, güzel özlü çocukları, Türülüğün büyük yarını sizin görünüşte mini mini dayanaksız, fakat hakikatte acun (evren) yapısı ka-

dar sağlam ve dayanıklı omuzlarımızdadır. Bunu düşünün, bilin, anlayın ve bir an bile unutmayın.

Size bugün şu işi veriyorum. Bayramımız biter bitmez mekteplerinize döndüğünüz ilk günden başlayarak birinci derse girdiğiniz zaman sınıflarınızda hep birden ve her gün şu sözleri tekrarlayacaksınız:

‘Türküm, doğruyum, çalışkanım. Yasam; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak, yurdumu, budunumu özümden çok sevmektir. Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir. Varlığım Türk varlığına armağan olsun.’

Bunu yalnız sizlerden, burada bulunanlardan değil, bütün mekteplilerden istiyorum. Haydi çocuklar bayramınız kutlu olsun. Bayramlara mutlu erenler gibi girin, gülün, oynayın, eğlenin.”

Eğer bu konuşma hakkında bilgi sahibi olsaydık, ırkçılık tartışmalarını asla yapmazdık. Çünkü bu konuşmada Türk çocuklarının nasıl yetişmesi, milletini nasıl sevmesi, doğru, dürüst nasıl çalışması gerektiğinin önemli olduğu vurgulanıyor.

Bilindiği gibi Atatürk “Ne mutlu Türküm diyene” sözünü 29 Ekim 1933 tarihinde Cumhuriyetin 10. Yıl törenlerinde 10. Yıl Nutku’nun sonunda söyleyecektir. İki bayram arasında 6 ay vardır. Dolayısıyla 23 Nisan 1933 yılında “Ne mutlu Türküm diyene” ifadesi Öğrenci Andı’nda yer almamıştır.

Andımız’ın ilk şekli 1972 yılında değiştirilmiştir. 29 Ağustos 1972 tarih ve 14291 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İlkokullar Yönetmeliği’nin 78. Maddesi’nde Andımız’da yer alan “budunumu” kelimesi “milletimi” olarak değiştirildi ve son kısma “Ne mutlu Türküm diyene” cümlesi eklendi. Andımız, 1997 yılında ikinci defa değiştirildi. “Öğrenci Andı”nın günümüzde bilinen olan metni, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin Ekim 1997 tarih 2481 sayısında yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nin 10. Maddesiyle belirlen-

miştir. Bu maddeye göre “ilköğretim okulunda öğrenciler, her gün dersler başlamadan önce öğretmenlerin gözetiminde topluca “Öğrenci Andı”nı söyleyecekler.”

Andımız’ın günümüzde bilinen tam metni şu şekildedir:

*“Türküm,
Doğruyum,
Çalışkanım,
İlkem; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak,
Yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir.
Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir.
Ey büyük Atatürk!
Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe
Durmadan yürüyeceğime ant içerim.
Varlığım, Türk varlığına armağan olsun.
Ne mutlu Türküm diyene!”*

“Vesayet, dayatma var” gibi birtakım eleştiriler yapıyor ama alakası yoktur. Andımızın ortaya çıkışı, milletin iradesine sahip çıkma bilincinin, ruhunun, şuurunun yansıması olarak gelişecektir.

S 2013 yılında Öğrenci Andı'nın kaldırılmasına yönelik kararın alındığı siyasi iklimi, konjenktürü değerlendirir misiniz?

2013 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Öğrenci Andı'nı kaldırdı. 2013 yılında yaşananlar herkesin malumuydu. Bizim yıkım süreci olarak ifade ettiğimiz, küresel sistemin Türkiye'yi bölme projesi olan çözüm süreci vardı. Dönemin siyasal iktidarının terör örgütü ile masaya oturduğu, terör örgütünün siyasal uzantıları ile birtakım görüşmeler yapıldığı, akil adamların ortaya çıktığı ve bir küresel projeyi yerine getirmek üzere birçok çalışmalar yapıldığı bir dönemden bahsediyoruz. Hatırlarsanız devlet yetkileri bölücü terör örgütü temsilcileri ile önce Oslo'da İngiltere'nin gözetiminde sonra da bölücü terör örgütünün siyasal uzantıları ile Dolmabahçe'de masaya oturmuş, müzakereye başlamıştı. Kürtçe konuşan insanlarımız örgütün insafına terkedilmiş, İmralı'daki cani adeta bölge insanımızın lideri konumuna getirilmiş, bölgede tahrik unsuru sayılan Türk bayrakları ve “Ne mutlu Türküm diyene” levhaları indirilmiş, hendekler kazılmış, güvenlik güçlerinin eli kolu bağlanmıştı.

2013 yılı etnik bölücü PKK terör örgütünün siyasallaştırılma sürecidir. O süreç içerisinde birçok devletin temel esaslarını derinden sarsacak adımlar atılıyordu. Neticede bu sürecin yanlış olduğu görüldü. Özellikle 7 Haziran 2015 genel seçimlerinden sonra elinde silah tutan örgütle müzakere değil, mücadele edilmesi gerektiği anlaşıldı.

Bilindiği gibi çözüm süreci terk edilmiş, güneyimizde 911 kilometrelik sınırda bölücü PKK terör örgütü ve uzantıları olan YPG/PYD gibi örgütsel yapılar ile ciddi mücadele eden, ABD'nin bu bölgede PKK koridorunu

ÇOCUKLARIMIZ ANDIMIZI GERİ İSTİYOR!

Türküm, doğruyum, çalışkanım.
İlkem; küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak,
yurdumu, milletimi, özümnden çok sevmektir.

Ülküm; yükselmek, ileri gitmektir.

Ey büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe
durmadan yürüyeceğime ant içerim.
Varlığım, Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türk'üm diyene !

oluşturmasını önleyen, Afrin, Elbab operasyonu ile terör örgütlerinin önünü kesen bir Türkiye'den bahsediyoruz. Dolayısıyla siyasal ortam, şartlar ülkenin geldiği noktada Andımızın tekrar yürürlüğe geçirilmesini gerektiriyor idi. Ancak Milli Eğitim Bakanlığı bu karara itiraz etti ve temyize başvurdu.

S Danıştay 8'inci Dairesi'nin Andımız ile ilgili kararı bir kesimin iddia ettiği gibi ideolojik alınmış bir karar mı?

8 Ekim 2013 tarihinde Öğrenci Andı kaldırıldığında Türk Eğitim-Sen Öğrenci Andı'nın yeniden okutulması için Danıştay nezdinde dava açtı. 2018 yılının Nisan ayın-

da Danıştay 8. Dairesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu bu değişikliğin Anayasaya aykırı olduğuna karar verdi.

Birtakım etkisiz, yetkisiz, bu konuları bilmeyen, tarihten haberi olmayan birtakım insanlar, sözde aydınlar bu tartışmaları alevlendiriyor. Danıştay'ın kararını, "Yürütmenin kararına ipotek koydu" şeklinde yorumluyorlar. Halbuki Danıştay'ın varlığı Osmanlı Devleti'nden bu tarafa gelmektedir. Danıştay, yürütme organının iş ve eylemlerini denetleyen bir kurumdur. Danıştay'ın gerekçeli kararına baktığımızda, 1933 yılından bu tarafa okunan Andımızın kaldırılmasını gerektirecek hiçbir Anayasal değişikliğin olmadığı, hukuki bir değişiklik yapılmadığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın Öğrenci Andı'nı kaldırırken sağlıklı gerekçeler ortaya koymadığı belirtiliyor.

Ne yazık ki Danıştay kararının ardından yaşanan tartışmalara bakıldığında, 2005-2015 arasındaki on yıllık yaşananlardan gerekli derslerin çıkarılmadığını görüyoruz. Andımız tartışmaları bir taraftan dönemin Milli Eğitim Bakanı ve Andımızın mimarı Dr. Reşit Galip Bey'in siyasi kişiliği üzerinden, bir taraftan da 1933 yılındaki siyasi, sosyal gelişmelerden hareketle yürütülmektedir. Milli birlik ve bütünlüğümüzü bozacak şekilde "Türk", "Türklük", "Türk milleti" kavramları tartışılmaktadır. İşin garip tarafı, bu tartışmaların hiç alakasız şekilde Türkçe ezan, ırkçılık, kafatas ölçümü, vesayet düzeni, etnik dayatma v.s. gibi konular gündeme getirilerek tartışılmasıdır.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın Reşit Galip'in kişiliği üzerinden söylediklerinin de hepsi doğru değildir. Reşit Galip'in konumu, Türkçe ezan tartışmaları, Türk Ocaklarının kapatılması bunlar birbirinden ayrı olaylardır.

Türk Ocaklarının kapatılmasının farklı sebepleri vardır. Türk Ocakları kapatılıp, halkevi kurulacak, yeni Cumhuriyet halk evleri üzerinden kendi politikalarını ulaştırmayı hedefleyecektir. Türk Ocakları, devlet Türk-

çülüğe karşı olduğu için kapatılmamıştır. Halkevleri aynı zamanda o politikayı, o bilinci devam ettirecektir. Türkçe ezan ise başka bir tartışma konusudur.

Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 1924, 1961 ve 1982'deki Anayasası ve bugün yürürlükte bulunan Anayasamız, Andımız ile ilgili çelişkili bir durum ortaya çıkarmamaktadır. Dolayısıyla "Kışın soğukta çocuklar üşüyordu" gibi gerekçeler o metnin çocuklarımıza okutulmasına engel teşkil edecek bir durum değildir.

S Öğrenci Andı'nın ırkçı ifadeler barındırdığı, milletimizi ayrıştırdığı iddia edilmektedir. Andımızda yer alan Türk ifadesi bir ırka mensubiyet mi, milli kimliğe vurgu mu?

Cumhuriyet tarihçisi olarak biliyoruz ki, Cumhuriyetimizin kuruluşundan itibaren hem hukuki metinlerle, hem de Atatürk'ün konuşmalarında ve yazışmalarında Türklük ve Türk milleti kavramı ırkçı, etnik aidiyet belirten bir kavram değildir. Soruyorum: "Türküme, Doğrum, Çalışkanım" ırkçı ifadeler midir?

Türk milleti kavramının Cumhuriyet tarihimiz boyunca ırkçı bir kavram olmadığını hepimiz biliyoruz. Türkler, 123 tane devlet kurdu. 123 devletin 16 tanesi imparatorluk düzeyinde ömür sürmüş devletlerdir ve bugün Cumhurbaşkanlığı forsunda da temsil edilmektedir. 16 devletin tamamı farklı etnik yapılarla, mezheplere mensup milyonlarca insanı yönetmiş devletlerdir ve hoşgörü kültürü üzerine bina edilmiştir.

İşte bu, Türklerin cihan hâkimiyeti anlayışından kaynaklanır. Türkler doğuşundan bugüne kadar dünyaya yayıldığı tüm coğrafyalarda, kurduğu büyük medeniyetlerde hiçbir zaman ırkçı olamamıştır. Türk milletinin geleneksel kültürü, devlet geleneği, İslam anlayışı ırkçılığa karşıdır.

Göktürk kitabelerinde, “Üstte mavi gök, altta yağız yer kılındıkta, ikisi arasında insan oğlu kılınmış. İnsanoğlunun üzerine atalarım Bumın Kağan, İstemi Kağan (tahta), oturmuş. Oturarak Türk ulusunun ilini töresini tutuvermiş, düzenleyivermiş. Dört taraf hep düşman imiş. Ordu sevk ederek dört taraftaki ulusu hep almış, hep tâbi kılmış. Başlıya baş eğdirmiş, dizliye diz çöktürmüş. Doğuda Kadirkan ormanına kadar, batıda Demir Kapı’ya kadar kondurmuş. İkisi arasında pek örgütsüz Göktürk öylece oturuyormuş. Bilgili Kağan imiş, cesur kağan imiş. Buyruğu yine bilgili imiş tabii, cesur imiş tabii. Beyleri de ulusu da doğru imiş. Onun için ili öylece tutmuş tabii. İli tutup töreyi düzenlemiş. Kendisi öylece vefat etmiş” yazılmıştır.

Bu, Türk Hükümdarının bütün insanlığı yönetmek üzere Tanrı tarafından görevlendirildiğine inanılıyor. Buna karizmatik otorite anlayışı diyoruz. İslami dönemde de devam edecek bir anlayıştır ve Türklerde derin bir hoşgörü kültürü oluşturacaktır. Devlet yönetiminde de bunu göreceğiz. Farklı dinlerden, kültürlerden, etnik gruplardan birçok milleti adalet ve huzur içerisinde yöneten bir millet olacağız. Osmanlı Devleti’nin hükümdarlığında yaşayan diğer milletler, mezhepler ve inançların tamamı bugün yaşamaya, kendi dillerini konuşmaya devam etmektedir. Dolayısıyla Türk milletinin hem geleneksel devlet anlayışı, hem de İslam anlayışı açısından baktığımızda ırkçı tavrı hiçbir zaman olmamıştır.

Atatürk ve yol arkadaşları da Cumhuriyeti kurarken hiçbir zaman Türk milleti kavramını bir ırkçılık temeline dayandırmamıştır. Bunu çok net biliyoruz, çünkü Türk milleti tanımını Mustafa Kemal Atatürk kendi el yazısı ile yazmıştır. Bu tanım, Prof. Dr. Afet İnan tarafından yazılan “Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk’ün El Yazıları” kitabının ilk sayfasında da yer almaktadır. Atatürk “Medeni Bilgiler” de “Milletin Genel Tanımı” başlığı altında şu tanımlı yapmıştır: “Zengin bir hatıra mirasına sahip bulunan, birlikte yaşamak hususunda ortak arzu ve bunu kabulde samimi olan ve sahip olunan mirasın ko-

runmasına birlikte devam hususunda istek ve dilekleri ortak olan insanların birleşmesinden oluşan topluma millet denir.” Görüldüğü üzere Atatürk millet tanımında ortak tarihi ifade etmektedir.

Bakınız, günümüzde 36 etnik grup sayılmaktadır. 36 etnik gruba baktığımız zaman, hepsinin kültürlerinin ortak olduğunu göreceksiniz. Türk kültürü içerisinde yoğrulmuşlardır, hepsinin ortak doğum, ölüm inancı, düğün, nişan adetleri, yemek kültürü, giyim-kuşam adeti vardır. Dolayısıyla bu kültürdeki ortaklık aslında sadece Türkiye’nin sınırlarında değildir. Çin’den başlayarak Makedonya’ya kadar bu ortaklığı görebilirsiniz. “Türk kültürlü halklar” dediğimizde, kültür coğrafyasının içerisinde etnik sitesi, mezhebi farklı olan insanlar olabilir. Ama Türk dünyasında yaşayan insanların kültürü, yaşam biçimleri ortaktır. Dolayısıyla Atatürk’ün millet tanımını da buna dayanır. “Kan” ya da “ırk” a dayanmaz.

Öte yandan milletin genel tanımını özetle “ortak kültürü paylaşmak” temelinde yapan Atatürk, Türk milletini de “Türkiye Cumhuriyeti kuran Türkiye halkına Türk milleti denir” diyerek tanımlamıştır ki, bu da devletin insan unsuru bakımından yapılmış siyasi bir tanımdır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ikinci anayasası olan 1924 Anayasa’sında “vatandaşlık” maddesi, Türkiye’deki din ve ırk ayırt edilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese Türk denir” şeklindedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin halen yürürlükte bulunan 1982 tarihli Anayasası'nın 66. Maddesi, "Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür" der.

Hem Atatürk'ün sosyolojik ve siyasal tanımında hem de Anayasal tanıma baktığımız zaman, Türklük kavramı, "kan"a, "soy"a, "ırk"a değil, "vatandaşlık" esasına bağlıdır.

Şunu da ifade etmek istiyorum; Sayın Cumhurbaşkanı yaptığı bir konuşmada, "Ben Türk'üm ama Türkçü değilim" demiştir. Irkçılık bizim dinimizde yoktur. Türkçülük, ırkçılık değildir. Türk milleti hiçbir zaman ırkçılık yapmamıştır. İnancımız da öyledir.

Netice itibari ile bu noktada şunu söyleyelim; Sayın Cumhurbaşkanı'nın "Türküm" demesi önemlidir. Cumhurbaşkanı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yürütme organının başıdır, milletin iradesini temsil etmektedir. Yasama faaliyeti bir yönüyle Meclis'i bir yönüyle Cumhurbaşkanlığı'nı temsil eder. Dolayısıyla yeni sistem içerisinde Cumhurbaşkanı'nın "Türküm" demesi son derece önemli ve değerlidir. Fakat "Türkçü" değilim demek, Türkçülüğün ırkçılık olarak algılanmasından kaynaklanmaktadır. Bu da tarihi, sosyolojik ve hukuk açısından doğru değildir.

Sayın Cumhurbaşkanı; 'Bir tek Andımız vardır o da İstiklal Marşıdır' diyor. İstiklal Marşı ve Andımızı yan yana getirmek de doğru değildir. Çünkü İstiklal Marşı henüz bizim devletimiz kurulmadan önce yazılmış ve Meclis tarafından kabul edilmiş bir metindir. Andımız hiçbir zaman İstiklal Marşımızın alternatifi değildir. Andımız çocuklarımıza Türklük bilincini, milli bilinci, çalışkanlığı, iyi insan olmayı, geleceğin Türkiye'sine katkı yapmayı sağlayacak bireyler yetiştirmeyi öğütleyen bir metindir. Hepimiz Andımızı gurur duyarak okuduk. Bu nedenle İstiklal Marşı ile Öğrenci Andı'nı karşılaştırmak sağlıklı değildir.

Çocuklarımıza iyi ve çalışkan insanlar olmayı öğütleyen ve Türk milleti bilincinin gelişmesinde katkı

yapan bu metinden neden rahatsızlık duyulmaktadır? Bu metinde "dayatma, ırkçılık, etnik ayrımcılık var" gibi bir takım iddialar doğru değildir.

Türkiye'de farklı etnik gruplara mensup hiçbir insan Türk milletinin parçası olmaktan rahatsız değildir. Çünkü Türklük herkesi koruyan büyük bir şemsiyenin adıdır. "Her zaman aynı gemideyiz" diyoruz, işte o gemi "Türklük gemisidir." Sen "Ne mutlu Türküm" derse, O da "Ne mutlu Kürdüm" der şeklindeki ifadeler tamamen yanlıştır ve işi bu mecraya çekmek isteyen küresel sistemin Türkiye'deki bezirgânlarının işidir. Bu oyuna düşmemek gerekir.

Vatanımızın adı Türk vatanıdır. Bayrağımızın adı Türk bayrağıdır. Ordumuzun adı Türk ordusudur. Bu ülkede yaşayan 81 milyonun hiçbir ferdi bundan rahatsız olmaz. Rahatsız olanlar, ülkemizin kuruluş değerlerinden de rahatsızdır, birlik ve bütünlüğünden de. Bunlar ülkemizin bölünüp, parçalanmasını, küçük devletçiklere dönüşmesini isteyenlerdir.

Eğer Türkiye'de hukuk bağımsız ise, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun, Danıştay 8'inci Dairesi'nin kararının arkasında durması gerekir. Öğrenci Andı'nın okullarda okutulmasına engel olacak anayasal bir değişiklik yapılmamıştır. Devletin kuruluş felsefesini oluşturan başlangıçtaki 4. Maddede, vatandaşlık tanımının yapıldığı 66. Maddede ve eğitim dilinin Türkçe olduğuna ilişkin 42. Maddede bir değişiklik yapılmamıştır. Eğer bu ülkede hukuk işleyecek ise, Danıştay'ın verdiği kararın arkasında durulması lazım.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın da o karardan sonra gönül rahatlığı ile Andımızın okullarda okutulmasının devamı yönünde uygulamayı başlatması gerekir. Tarihçi ve bilim adamı olarak bir öneri de bulunabiliriz: Andımızı her gün okumayalım da, İstiklal Marşı'nın okunduğu pazartesi ve cuma günleri okuyalım.

Türkiye'nin Milli Eğitim Bakanı'ndan En Büyük Beklentisi "Mülakattan Liyakata"

Dr. Hasan EŞİCİ

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Türkiye'nin Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'a yönelik Türk insanının tevccühü ve atanmasından duyduğu memnuniyet o kadar yüksek ki. Yapılan araştırmaya göre sağcısı, solcusu, iktidarı, muhalefeti, esnafı, emeklisi, öğretmeni, velisi, öğrencisi Türk insanının %86'sı Sayın Bakan'ın atanmasından son derece memnun. Bu memnuniyet oranı bize Türk insanının bilime ve başarılı bilim adamına duyduğu güveni bir kez daha ispatlamıştır. Bu hem işin ehline verilmesine yönelik bir güveni gösterirken hem de siyasete bu kadar dâhil edilen, çekişmeler ile kutuplaştırılan vatandaşların biraz olsun apolitizasyon sürecine duyduğu ihtiyacı da göstermektedir. Siyasi kimliklerin zamanla istemese de siyaseten bazı uygulamaları yapmak zorunda kalması, oy versin vermesin vatandaşların siyaset kurumuna güvenini azaltmaktadır. Bu nedenle yeni hükümet sisteminde siyasi kimliklerin dışında atamaların önü daha çok açılmış, bakan olarak tarafsız ve güvenilir kişilerin göreve gelmesi daha da kolaylaşmıştır.

Sayın Cumhurbaşkanımız çok yerinde bir karar ile iktidarlara döneminde ilk defa işi bu kadar eğitimin içinden gelen, bu kadar öğrenciyi ve öğretmeni tanıyan, bu kadar eğitime hassas yaklaşan ve bu kadar Türk insanının geleceği için eğitim vizyonu olan birini Milli Eğitim

Bakanı olarak göreve getirmiş oldu. Bunun için çok teşekkürler. Ancak bu atamanın arkasında duracak uygulamaları ve desteği zaman içinde göstermesi beklenmektedir. Sayın Bakan'ın göreve getirilmiş olması sadece birinci adımdır. Bundan sonraki süreçte özellikle bürokratlarını atanması ve istediği kanunların, mevzuatın çıkartılması ve alacağı kararların uygulanması noktasında Sayın Bakan'a güvenilmesi ve vatandaşın tevccühüne karşılık hükümet içinde biraz daha yüksek kredi verilmesi gerekmektedir. Özellikle bürokratlarını atarken yaşayacağı siyasi baskılar, iktidar yanında görünen dini veya siyasi cemaat tipi yapılar bazı hilelere ve manipülasyona başvurarak Sayın Bakan'ın işini zorlaştırmak isteyebilir. Çünkü bu yapılar özellikle yönetici ve öğretmen atamalarındaki mülakatlarda adalet ve liyakat ilkesine aykırı müdahalelerde bulunmaya çalışmışlardır. Bu durum toplumun gözünden kaçmamakta, toplumdaki adalet duygusunu derinden sarsmaktadır. Bu yapılar bir örnek ile cevap vermek yerinde olacaktır. Bursa'da Üftade Hazretleri'nin türbesi bulunmaktadır. Herkesin bildiği Üftade Hazretleri, Aziz Mahmut Hüdayi Hazretleri'nin de hocasıdır. Şimdi bazıları bu yazıda dini bir örneğin ne alakası var diyebilir, ancak özellikle böyle bir örnek vermek yerinde olacaktır. Dini veya siyasi cemaatlerini kullanarak devlete

sızmak ve oradan çıkar elde etmek isteyenlere en güzel yanıtı bu yüksek ahlaka sahip insanların hayatlarında bulmak mümkündür. Üftade Hazretleri bir gün Ulu Cami'ye müezzin olarak görevlendirilir. İlk maaşını aldığı günün gecesi bir rüya görür. Rüyasında kendisine “*manevi makamınızdan üftade (düşmek) oldunuz*” diye söylenir. O günden sonra Hazret hiçbir maaşına dokunmadan ihtiyaç sahiplerine dağıtır. Aynı şekilde Erzincan'da bulunan Terzi Baba'nın türbesinde “*Vallahi dünya için Allah demem*” yazar. Bunlar bir cümleye indirgenmiş bir ömür ahlaklı yaşamının sırlarıdır. Eğer dini değerleri ve bazı inanç değerlerini yüceltmek için bir makama gelmek istiyorsunuz, önce bu örneklerde verilen manevi makamlara talip olmalısınız. Bu aynı zamanda peygamberlerimizin ahlakıdır. Hangisi beytülmalından maaş vs almıştır. Ben okumalarımında rastlamadım. Hepsinin devlet başkanlığının yanı sıra bir mesleği bulunmakta ve hepsi bu meslekten elde ettiği gelir ile evinin iâşesini karşılamaktadır. Ne bir seçkin zümre, ne bir bürokrasi ne de buna benzer bir klik oluşturmamışlardır. Bu yüksek ahlaka sahip kişilerin hayatlarını sadece okumak ve bilmek yetmez aynı zamanda derin bir şekilde tefekkür ederek hayata aktarmak gerekmektedir.

Sayın Bakan'ımızdan başta Türk milletinin, öğretmenlerin, veli ve öğrencilerin en büyük beklentisi toplumda sarsılan adalet duygusunun, insani erdemler ile süslenerek eğitim yoluyla onarılması ve yeniden inşaa edilmesidir. Öğrenciler, öğretmenlerinin not verme ve sınıf içindeki ilişkilerde herkese adil yaklaştığını görmek istiyor. Öğretmenler, okul yöneticilerinin atanmasında sendika ve siyasi baskılar ile mülakat adı altında yapılan ayrımcı uygulamaların son bulmasını istiyor. Aynı zamanda öğretmenler kendisine mesleki anlamda önderlik ve rehberlik edebilecek, çağdaş eğitim anlayışlarına ve uygulamalarına hakim, mesleki anlamda başı sıkıştığında kendisine destek olabilecek yöneticiler istiyor. Biz toplum olarak arzuladığımız özelliklere sahip bir MİLLÎ EĞİTİM BAKANINA kavuştuk. Siz de okullardaki öğrencileri istedikleri öğretmenlere, öğretmenleri istedikleri yöneticilere kavuşturun. Okullardaki müdür yardımcılığı atamalarından, bakan yardımcısı atamasına kadar bütün yöneticilerin atanması bu anlamda toplumda oluşan olumlu duyguların ve beklentilerin karşılanması açısından son derece önemlidir. Yapılan atamalar sadece eğitim sisteminin rahatlamasını değil, toplumda beklenen apolitizasyon sürecinin başlamasını ve kamu vicdanındaki adalet duygusunun gelişmesini sağlayacaktır. Sözün özü, tek beklentimiz “mülakattan liyakata”dır.

Türkiye'nin Maarif Davası'nda Muallim / Öğretmen

Gazi KARABULUT

Eğitimci- Yazar

Nurettin Topçu, “Milletimizin üç asırdan beri geçirmekte olduğu buhranların sebebi ve kaynağı, kültür ve maarif sahasında aranmalıdır.”¹ Girişiyle başladığı Türkiye'nin Maarif Davası kitabının önsözünde ilk vurguyu âlime yapar. Ve ardından acı hakikati ortaya koyarak “cahillerin ulema sınıfına nüfuz etmesiyle” milli karakterin zedelendiğini dile getirir.

Türk eğitim sisteminin yakın geçmişine baktığımızda yapılan tespitin aynı ile vaki olduğunu görürüz. Yapılan

¹ Nurettin TOPÇU, Türkiye'nin Maarif Davası, sayf.13, Dergah Yayınları, 14. Baskı, Haziran 2015, İstanbul

yenilikler, açılan okullar, getirilen uygulamalar, öne sürülen değişiklikler eğitim alanında istenen başarıyı getirememiştir. Belki de ilk yapılması gereken ilim sevgisini aşlamak ve âlimin/muallimin/öğretmenin üstünlüğünü ortaya koymak olmalıydı. Eğer bu gerçekleştirilemezse Nurettin Topçu “milliyet ve kültür davasının mezarı başında ağlayacağımızı”² ifade eder.

Nurettin Topçu “Muallim” başlığı ile ele aldığı bölümde, muallime/öğretmene yüklenen vazifenin eksikliğini tespit ile başlar değerlendirmesine. Muallimin sadece okuma yazma öğreten ve teknik bilgi veren değil “ruhlar sanatkârı”³ olması gerektiğini belirtir.

Muallimliğin bir tüccar, sadece bir memur, sadece bir para işi olarak görmenin yanlışlığına değinen Topçu; muallimliğin, fikir ve fazilet aşkını yaşatan, onu var kılan en mukaddes meslek olduğunu açıklar. Muallimin bilen, öğreten, irşad eden, yol gösteren, terbiye eden bir vazifesi olduğunu hatırlattıktan sonra ideal muallime duyulan ihtiyacı ortaya koyar.

² A.g.e. syf,14

³ A.g.e syf,69

Uzun zamandır, öğretmene yüklenen göreve baktığımızda akademik başarı ile sınırlandırılan bir alandaki çalışmalar, nesle ideal yüklemekten de uzaklaşmaya sebep olmuştur. Sadece bir iş sahası olarak değerlendirilen ve liselere, üniversitelere yerleştirilen öğrenci sayıları ile kalitesi ölçülen mesleğin kültür ve mana boyutlu vazifesi ikinci plana atılmıştır.

Cemiyet hayatının yaşadığı buhranlara çözümün adresi olması gereken okullar ve öğretmenler, bu vazifenin asli anlayışından çok uzaklarda, yalnızca meslek edindirmek için yarış sergilenen bir konuma devşirilmiştir. Bunların neticesinde öğretmenin mesuliyet alanı değişmiş, öğretmene bakış farklılaşmış, yarınlara kültür ve ilimle inşa edilmesi ise zorlaşmıştır. Bu problemleri tespit etmiş olan Nurettin Topçu çözümü muallimin mesuliyetinde irdelemiştir. “Âdemoğlunu, beşikten alıp mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan muallimidir.”⁴ İfadesi ile ona yüklenen vazifenin yüceliği ve mesuliyeti netleştirilmiştir. Devamında, “Kaderimizin hakikatinin işleyicisi, karakterimizin yapıcısı, kalbimizin çevrildiği her yönde kurucusu odur.” diyerek bir manada cemiyetin hamurunu yoğuran, şekillendiren, anlamlandıran, medeniyetlerin temelini atan isim olarak muallime/öğretmene işaret edilmiştir.

Dünyada büyük medeniyetler kurmuş milletler incelendiğinde kendi eğitim ordularını dinledikleri, onlara değer verdikleri, yücelttikleri ve rehber edindikleri bilinmektedir. Fransız tarihçi Mathiez, Fransız çocuğunu kurtaracak idealcinin muallim olduğunu söylerken; Bulgar papazlar köy köy dolaşarak muallimlik yaparak kendi top-

4 A.g.e. 71

“Bizim bütün tarihimiz, muallimin yükselttiği devirlerde şan ve şerefle medeniyet ve ahlakın zirvelerine tırmanmış, muallimin alçalttığı devirlerde ise uçurumlara yuvarlanmıştır.”⁵ diyen Topçu konuyu muallimin mesuliyeti üzerinden açıklar.

Mesuliyet sahibi bir muallimde bulunması gereken karakterleri şöyle sıralar:

Her şeyden evvel muallim, hayatımızın sahibi olmaktan ziyade sanatkârdır. Kullanıcısı değil, yapıcısıdır. Seyircisi değil aktörüdür. O, en doğru, en güzel hayat örneğini yapar, hazırlar, bize sunar; biz yaşarız.

Muallim, geçeceği bütün yollar engellerle örtülü olduğu halde, buna tahammül etmesini bilen, tahammül etmesini seven idealcidir.

Muallimlik sevgi işidir, ruh sevgisidir.

5 A.g.e syf,74

lumunu ayağa kaldırırken; İskender, hocasının kendini yerden göğe kaldırdığını ifade ederken, muallimin değerini iyi anlamışlardı.

Tarihimizde biz de muallime ifade ettiği manayı yüklemiştir. Nizam'ül Mülk, Bağdat'ta Nizamiye medresesini kurarken, Ali Kuşçu matematik ve astronomide çığır açarken, Farabi büyük bir mütefekkir olurken, Uluğ Bey Semerkant'ta rasathane açarken, Piri Reis haritacılığın ender eserlerini ortaya koyarken, Koca Sinan sanatını taşla işlerken, âlime verilen değerler ile tarihe ışık tutmuşlardır. Nitekim Orhanları yetiştirenler, Fatihleri ortaya çıkaranlar ancak atının ayağından sıçrayan çamura hürmet eden anlayışlarla mümkün olmuştur.

Muallim, hepimizin her an muhtaç olduğu doktordur. İman ve anlayış vasıtaları ile bizi tedavi eder. Muallim var olması lazım geleni öğretir.

Muallim, sahip olduğu bu mesuliyet içinde en fazla hür olan insandır. Çünkü mesuliyetimiz, hürriyetimizin kaynağıdır. Maarif demek, muallim demektir.⁶

Nurettin Topçu'nun detaylı bir şekilde açıkladığı bu beş maddelik mesuliyet ve karakter ağırlıklı değerlendirmenin kaynağı "Bize bir insan mektebi lazım"⁷ arayışı ile ilintilidir. İstismarcı, cahil, sahtekâr, menfaatçi eğitim ve eğitimi anlayışının sebep olduğu yıkımlara serzenişleri dile getirdiği mektep ve muallim değerlendirmelerinde yine kurtuluş reçetesini emir almayan, hür, mesuliyet sahibi, ruhların yapıcısı ilim ve ahlak sahibi eğitimcilerle mümkün olacağını sıklıkla dile getirir.

Evet, cemiyet hayatı ilmi ve ahlaki bir çöküş içindedir.

Ortaçağ karanlığında boğulan Avrupa'nın medeniyeti yakalaması ilime ve ilim sahiplerine verdiği değerle mümkün olmuştur.

⁶ A.g.e. syf, 78,79,80,81

⁷ A.g.e. syf,47

Tarihin pek çok safhasında büyük medeniyetler inşa eden Türk milleti de yeni bir diriliş hamlesine ihtiyaç duymaktadır. Dirilişlerin temelini atacaklar da hiç şüphesiz ki öğretmenler olacaktır. Onlar basit bir devlet memuru değildirler. Onlar devleti kuran iradeyi yetiştiren, yarınların büyük ve müreffeh Türkiye'sini temellendirecek olan kültür ve ilim insanlarıdır.

Öğretmenin vazifesi okuma yazma öğretmek ve bir takım akademik başarılarla imza atmaktan ibaret değildir. Öğretmen, cemiyet hayatının şekillenmesinin en dinamik ve vaz geçilmez unsurlarıdır. Ruh kökümüzün madden işçileridir. Öğretmen üzerinde yapılacak her yıpratıcı söylem, her baskıcı yaklaşım bir milletin geleceğinin de kararmasına sebep olacaktır. Onu maddi meselelerle değerlendirmek, itibarını zedeleyici uygulamalara/söylemlere yer vermek kendi geleceğimizi kaosa mahkûm etmekten başka bir anlam taşımaz.

Öğretmenler, kendini bilmenin ne demek olduğunu bilen ve bir nesle kendini bilmeyi öğreten, her işin başlangıcının kişinin kendini bilmesi ile başladığı şuurunu vererek, yaşatma ideali ile diğergam nesliller inşaa eden kahramanlardır.

Sendikacılık

Aynı Zamanda İnsan Haklarını Koruma
ve Yüceltme Mücadelesidir!

www.turkegitimsen.org.tr

Gelenek, Mezhep ve Medeniyet

Prof. Dr. Hilmi DEMİR

TOBB ETÜ Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

Gelenek Nedir?

Modern toplumun geleneğin anlaşılması noktasında iki hastalıklı yaklaşımı vardır. Bunlardan birisi yaşadığı tüm krizleri geleneğin sırtına yükleme alışkanlığıdır. Bir diğeri de geleneği statik, sabit bir ilke olarak alıp geçmişte olanla tüm meselelerini çözebileceğine inanır. Biri gelenekten tümüyle kurtulmaya çalışırken diğeri de bugünü geçmişe sığdırabileceğine inanır. Oysa gelenek ne tümünden sırtınızdan atabileceğiniz bir yük ne de geçmişte bulunan durağan bir andır. Gelenek dediğimiz yapı, tarih içerisinde yavaş yavaş oluşur, süreklilik kazanır ve böylelikle gelenekleşir. Gelenek durağan bir yapı değil onu sahiplenen, onunla hemhâl olanlarca sürekli ileriye doğru akan bir nehir gibidir.

Bugün bu hastalıklı yorumlardan ilki üzerinde durmayı tercih edeceğim...

Günümüzde köktenci tarih yorumu diye isimlendireceğim bu anlayışın entelektüel hayatımızda çok güçlü bir etkisi bulunuyor. Aslında bu tez aynı zamanda Selefî bir tarih yorumunu da içinde barındırıyor. Selefî tarih tezi ilk üç asırdan sonra her şeyin kötüye gittiği ve bu nedenle bozulmayan, saf, otantik ana geri dönülmesi gerektiğini söyler. Bu teze göre ilk üç asırdan sonra yaşanan her tecrübe,

şöyle ya da böyle İslam'dan bir uzaklaşma, inhiraf, bozulma, çürüme ya da bidattir. Çağdaş Türk düşüncesinde de baskın hâle gelen bu okumaya göre, bugünkü çıkmazlarımızın ana nedeni, “Gelenek”, “Sünnilik”, “Mezhepler”, “Tarikatlar” ya da Kur’ân’dan uzaklaşmaktır. Katı köktenci yorum bu sınırı ilk üç asra çekerken ılımlı köktenci yorum bazen İmam Gazali hazretleri ile bazen şerh ve haşiyecilik denilen 14. yüzyılla sınırlar.

Modernizmle karşılaşmadan bu yana Müslüman entelektüeller anlamlı buldukları nerede hata yaptık? Sorusuna öyle sarıldılar ki, bu hatanın tarihsel kesitlerini belirlemek adına kırılma modeline uygun olarak İslam tarihini yeniden inşa ettiler. Bazen geleneği ve geçmişi sırtımızdan atmamız gereken bir ölü ağırlığı olarak gördük. Bazen de geçmişte yaşanmış sapmaları tespit ederek, tarihin altın çağına, asr-ı saadete, sıfır noktasına geri dönebileceğimizi hayal ettik. Oysa geçmiş asla ölü değildir, hatta geçmiş bile değildir. Hanna Arendt’in dediği gibi, asıl trajedi onu miras alacak ve sorgulayacak, hakkında düşünecek ve hatırlayacak hiçbir insanın bulunmadığında başlar.

Oysa insan geçmişle gelecek arasında yaşayan bir varlıktır. Geçmişle gelecek arasında yaşayan insan, eylemleri

“Oysa insan geçmişle gelecek arasında yaşayan bir varlıktır. Geçmişle gelecek arasında yaşayan insan, eylemleri ile insanlar arasında bir iletişim kurarak ortak bir dünya inşa eder.”

ile insanlar arasında bir iletişim kurarak ortak bir dünya inşa eder. İnsan ancak bu yolla kültürel bir dünya kurabilir ve kendisini kendi evinde hissedebilir. Kurduğu bu kültür evreni öngörülemezliği, belirsizliği ortadan kaldırır. Ölümlü ve sonlu olan insanın kalıcı olmasını sağlayan bu kültür evreni ve tarihtir. Tarihe süreklilik sağlayan ise gelenektir. Geçmiş ile gelecek arasındaki bağı gelenek kurmakta ve gelenek sayesinde insan köksüzlükten kurtulabilmektedir. Gelenek köksüzlüğün aşılmasını ve dünyanın anlamlı kılınmasını sağlar. Bu yüzden gelenek ayaklarımıza vurulan bir pranga değil önümüzü aydınlatan bir ışıktır.

Ne zaman? Elbette anlaşılabilirdiği, onu sahiplenebilen ve taşımaya hak eden bir bilim, sanat, edebiyat ve fikir dünyası kurabildiğimiz zaman. Gelenek sahiplenilmediği, kültür evreni ile bağını yitirdiği zaman, sırtınızdaki bir ölü yüküne döner. Atıp kurtulmak istersiniz. Attığınızda

ise köksüzlük, yabancılık ve kimsesizlik duygusu sizi esir alır. Önünüzü göremez olursunuz. Pusulası kırık, rehberini kaybetmiş bir gemi gibi, fırtınalı okyanusta nereye doğru gideceğinizi bilmeden bir sağa bir sola savrulursunuz. Gördüğünüz her limana bir kurtuluş umuduyla demir atarsınız. Yanaştığınız limanda başınıza geleceklere razı olarak hem geçmişinizi hem de geleceğinizi kaybedersiniz...

Gelenekle makul bir ilişkisi bulunmayan toplumlar, geleceklerini inşa etme imkânını da kaybederler. Gelenek, geleceğe adım atmak için ayağımızı bastığımız sağlam bir zemin gibidir. Boşlukta adım atamayacağınız için bir sabit sıçrama noktasına ihtiyacımız vardır. Hazreti Mevlana'nın pergel metaforunda anlatmaya çalıştığı gibi. Bir ayağınız geçmişte sabit dururken diğer ayağınızla geleceğini kuracağınız coğrafyalarda özgürce dolaşabilirsiniz...

Gelenekle nasıl bağ kurarız?

Tarihsel sürekliliği sağlayan ve ortak belleğimizi oluşturan gelenek ile sağlıklı ilişki kurmanın yolu, geçmiş öykünecek bir nostalji konusu olmaktan çıkarıp bilginin konusu hâline getirmektir. Nostaljik öykünmeler geleneği yaşatmaz, olsa olsa tüketir. Geleneğin yaşayabilmesi, anlaşılmasına bağlıdır. Bunun için geleneği anlayacak ve yorumlayacak bilgi setlerine sahip olmamız gerekir. Süreklilik için gelenek, önce entelektüel dünyamızı kuran kavramlar dünyasında yaşmalıdır. Akademide, edebiyatta, sanatta ve beşeri ilimlerin her alanında ona temas etmemiz gerekir. Gelenek düşünce dünyamıza kitaplar, âlimler ve onların kurdukları okullar aracılığıyla sızar. Tıpkı Aristoculuğun, Platonculuğun modern çağdaş felsefede hâlâ kendisine yer bulması gibi.

Bizim en temel sorunumuz gelenekle temasımızı kuran düşünce okullarımızı kaybetmiş olmamızdır. Çünkü bizde tarihin sürekliliğini sağlayan, geçmişi bugüne bağlayan düşünce okulları yani mezhepler, selefi tarih tezinin dolaylı tarihin çöplüğüne terk edilmiştir. Oysa mezhepler sistemli düşünmenin, sürekliliğin ve belirsizliğin ortadan kalkması için gerekli olan referans çerçeveleridir.

Mezhep bireysel görüşlerin bir öğretisi hâline gelerek daha sonrakiler tarafından da kendisine referans verildiği düşünce okuludur. Tüm dinlerde mezhepler bulunur. İslam'da Sünni mezhepler ve Şii mezhepler, Yahudilikte Ortodoks ve Karailik, Hıristiyanlıkta Katolik ve Protestan mezhepler gibi. Ekonomistler arasında kapitalistler ve sosyalistler ya da psikiyatristler arasında Freudcu veya Jungçu ekoller de aslında birer "mezhep"tir.

İslam tarihinde iki tür mezhep ortaya çıkmıştır. Birincisi amelî denilen ve Müslümanların pratiklerini düzenleyen mezheplerdir. Bunlara Fıkıh Mezhepleri de denilmektedir. Fıkıh aslında hukuki uygulamaları da içeren geniş bir anlama sahiptir. Müslümanların nasıl ibadet edeceklerinden nasıl ticaret yapacaklarına, özel ve kamu alanındaki davranışlarını da düzenleyen bir alanı ifade

eder. Bu yüzden bu mezhepler nasıl oruç tutarım, nasıl zekât veririm, nasıl evlenirim, nasıl vergi veririm gibi pratik sorunlarımıza cevap vermek üzere ortaya çıkmıştır.

Fıkhî Mezhepler, hukuk emniyetini sağlamak amacıyla sivil birer gerçeklik olarak oluşmuş ve yayılmıştır. Böylece hukuk güvenliği temin edilmiştir. Tüm bölgelerde aynı olaylara aynı hükmü vererek hukuk birliğinin sağlanması mümkün olmuştur. Böylece geniş halk kitleleri belli bir müctehid imamı esas alıp onun mezhebini kanun gibi görmeye başlayarak toplumda istikrar ve adalet gerçekleştirmiştir. Günümüze kadar ulaşan dört Sünni ana akım mezhep vardır: Hanefilik, Malikilik, Şafilik ve Hanbelilik.

İkincisi itikadî ya da kalamî mezhepler olarak isimlendirilir. Bu mezhepler de Müslümanların inanç alanına

“Bizim en temel sorunumuz gelenele temasımızı kuran düşünce okullarımızı kaybetmiş olmamızdır. Çünkü bizde tarihin sürekliliğini sağlayan, geçmişini bugüne bağlayan düşünce okulları yani mezhepler, sefeli tarih tezinden dolayı tarihin çöplüğüne terk edilmiştir.”

ilişkin temel ilkelerini belirleyen ekollerdir. Diğeri pratik meseleler ile ilgilenirken bunlar daha çok teorik-nazari konularla ilgilenmişlerdir. İman nedir, Müslüman kimdir, günah işleyen bir Müslümanın durumu nedir, iyi ve kötü eylemlerimiz neden iyi ya da kötüdür gibi meseleleri teorik düzeyde ele alarak Müslümanların metafizik düşüncelerini oluşturmalarına katkı sağlamışlardır. Yine Sünni ana akımda iki tane itikadı mezhep vardır: Eş'arilik ve Matüridilik.

Geleneksiz ve ekolsüz bir medeniyet mümkün mü?

Her medeniyet bir geleneğin üzerine inşa edilir. Ve medeniyetler kentlerde yükselir. Kırın, kasabanın medeniyeti olmaz. Metropoller, büyük kentler ve farklı kültür evrenleriyle temasın sonucudur medeniyet. Her medeni-

yet kendi içinde onun kurucu unsurlarına süreklilik kazandıran ekolleri, mezhepleri de ortaya çıkarır. Kanuni ve hukuki istikrara kentlerde ihtiyaç duyulur. Sanat, edebiyat, bilim ve metafizik kentlerde yeşerir.

Ortodoksluk olmadan Ruslardan, Katoliklik olmadan Batı'dan ve Protestanlık olmadan Çağdaş Batı medeniyetinden bahsetmek mümkün müdür? Çin'in bile yüzünü Konfüçyüsçülüğe döndüğü bir dünya var artık. Hindistan'da da Sihler, Budacılık ve Caynacılık kültür dünyasının inşasında ana aktörler olarak karşımıza çıkar.

Peki, İslam Medeniyetinin kadim geçmişini bugüne taşıyacak ekolleri nedir? Çağdaş Selefilik mi? Vehhabilik mi? Şiilik mi? Yoksa gelenele bağını koparmış, ne olduğu tanımlanamayan Sünnilik mi? Bir medeniyet inşa etmek için hangi taşıyıcı sütunlar üstüne temellerinizi kuracaksınız? Ayağınızı basacağınız sağlam zemin nedir? “Kur'an” ve “Sünnet” diyenlere de sormak lazım; bu kurucu metinleri hangi yöntem ve usul ile yorumlamayı tercih edeceksiniz? Geçmişle bağınızı kuran yorum geleneğiniz nedir?

Benim bu sorulara cevabım; Orta Asya'dan Anadolu'ya ve Balkanlara kadar medeniyetimizin ana havzasını oluşturan Ehl-i sünnetin o kuşatıcı ve kapsayıcı dilini ve onun için de özellikle “Hanefi-Maturidi-Yesevi” yorumu merkeze taşımak... Ben Anadolu'da ayağımı bu merkezin üzerine basarak bir pergel gibi diğeri ayağımla tüm diğeri yorumları anlamayı tercih ediyorum.

Ayağımızı basacak sağlam bir zemin ve merkez olmadan bu coğrafyada tutunmak mümkün değil. Bu yüzden dinî kurumlarımız ve topluluklarımız çok kolay sağa sola savrulabiliyorlar. Allah'ın, İbrahim süresinde verdiği örnekte olduğu gibi, iyi doğru, anlamlı ve değerli bir söz, kökleri toprakta, dalları semada olan bir ağaç gibidir. Bu dünyada iyi, doğru ve anlamlı bir söz ve eyleminiz olmasını istiyorsanız köklerinizi derine salın ki, dallarınız geleceğe uzanabilsin...

**Sessiz Kalmak,
Zulme Ortak Olmak
DEMEKTİR !**

Prof. Dr. Abdürreşit Celil KARLUK ile Doğu Türkistan Üzerine Söyleşi

* Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi

Söyleşi : Tuğçe TAŞDEMİR

S Türklerin tarihi ve medeniyetleri açısından Doğu Türkistan nerede duruyor?

Doğu Türkistan, Tanrı dağı ile Altay dağı bünyesinde bulunduran Türklerin hem ata hem de ana yurdunun adıdır. Bu nedenle de Türkler açısından vazgeçilmez bir vatandır, ildir. Ayrıca, Doğu Türkistan dediğimiz coğrafya Türklerin medeniyet kurmaya başladığı ilk yerleşim birimlerinden biridir. Henüz Türklerin çoğu konar-göçer iken, Turfan, Kaşgar sahası, buralara inen Türklerin yerleşik hayata geçtiği bölgelerdir. Turfan, Kaşgar, Hoten, Aksu illeri ile tarım havzasında çıkartılan arkeolojik kazılar ve mumyalar Türklerin neredeyse 5-6 bin sene öncesinden işbu bölgede yerleşik hayata geçtiğini ve şehir medeniyeti yarattığını ortaya koymaktadır. İslamiyet öncesindeki ve İslamiyet'in başlangıcındaki en köklü yaygın yazılı kültürümüz, bugünkü Doğu Türkistan'dadır. Dolayısıyla genel Türklük açısından baktığımızda hem İslamiyet öncesi hem de İslamiyet sonrasında Doğu Türkistan'ın önemi asla vazgeçilmez ve alternatifsizdir.

Türk tarihinin derinliği ve mevcudiyeti açısından Doğu Türkistan'ın önemini kimse göz ardı edemez. Türk medeniyetin sürekliliği bağlamından baktığımızda, Karahanlı Devletinin Doğu Türkistan'da kurulmuş olması, Karlukla-

rın ilk olarak İslamiyet'i benimsemesi ve İslamiyet'i devlet dini yapması, Saltuk Buğrahan'ın Abdülkerim ismini alarak İslamiyet'i bütün Karahanlı sınırları içerisinde egemen kılması, bu topraklarda Kaşgarlı Mahmut, Farabi, Biruni, İbni Sina, Yusuf Has Hacip, Ahmet Yükneki ve Ahmet Yesevi hazretleri gibi Türk-İslam medeniyetinin mihengini oluşturan insanların doğmuş, büyümüş ve eser bırakmış olması Doğu Türkistan'ın önemini iki kere önemli kılıyor. Bundan dolayı Türkler dünyası açısından baktığımızda ister batıdaki Türkler, ister Balkanlardaki Türkler, veya Doğudaki Saka Türkleri açısından olsun Doğu Türkistan merkezdir ve unutulmaması, ihmal edilmemesi gereken Türk'ün ata ve ana vatanıdır.

S Çinliler ve Türklerin ilişkileri yüzlerce yıl öncesine uzanıyor, bu tarihi mücadelenin ana hatlarını değerlendirir misiniz?

Türkleri bir ve bütün olarak görebildiğimizde ve politik sınırları bir kenara koyduğumuzda çok geniş coğrafyaya yayılan aynı dili konuşan ve aynı kültürel kodlara, alışkanlıklara sahip insanların aslında bir bütün olduğunu çok rahat görmemiz mümkündür. Adriyatik'ten Çin Seddi'de sloga-

nında saklı olan işte bu Türklüktür. Türklerin kendileri bu durumu her ne kadar iyi bir şekilde görmek veya idrak etmek istemez ise de, merhum Türk büyüğü Elçibey'in ifadesi ile “*Sen Türk olduğunu unutsan da düşmanın asla unutmaz*” ve başta Çinliler olmak üzere İranlılar, Ruslar Türkleri çok iyi bilmekte, bir bütün görmekte ve ona göre “politik, stratejik” hatta “kültürel” davranışta bulunmaktadır.

Çünkü Çin-Türk ilişkisini tarihin bilinmeyen çağlarına kadar götürebiliriz. Gelecekte de tarihin bilinmeyen çağlarına kadar devam edecektir. Yani sürekliliği olan bir ilişkidir. İki taraflı ilişkiden bahsediyoruz aslında. **Çinliler açısından baktığımızda**, en az 3 bin yıldır süregiden bir ilişkidir. Çinlilerin tarihte en uzun ilişki kurduğu tek millet Türklerdir. Çinliler açısından Türkler şöyle önemlidir: Çinlilerin iç güvenliği kadar dış güvenliği açısından da çok önemlidir. Bundan dolayı Çin açısından, Türkler daima kontrol edil-

mesi ve bu konuda sürekli tahakkümde tutulması gerekir. Diğer taraftan da Çinliler olaya şu şekilde bakar: Çinlilerin genişleyebileceği alan Türklerin dünyasıdır. Çünkü Çin'in doğusu ve güneyine genişleyeceği alan neredeyse bitmiştir. Sadece Batısı ve kuzeyi bu ihtiyaca en elverişlidir. Daha da açmamız gerekir ise, Çin Halk Cumhuriyeti'nin haritadaki konumuna baktığımızda; doğuya ve güneye genişleyemez ancak batısında ve kuzeyine genişleyebilir. Yani Türklerin olduğu bölgede genişleyebilecek, kendi yaşam alanını genişletebilecektir. Peki, bunu ne destekliyor? Çinlilerin en az iki bin yıldır değişmeyen yazı sistemi ve bu sisteminden dolayı sürdürülen, değişmeyen aksine sürekli gelişen Türkler hakkındaki hafızasıdır. Bundan dolayı Çinliler Türkler hakkında sürdürülebilir strateji ve politika geliştirmekte hep başarılı olmuştur.

Türkler açısından baktığımızda; Bilindiği gibi Türkler çok geniş topraklarda hareketli bir yaşam tarzını sürdürürken, sabit bir mekânda birleşik çatı altında değişmeyen yazı sistemi temelinde hafızası daimî olan güçlü bir medeniyet inşa edememiştir. Sürekli değişen yazı sistemi medeniyetin değişmesine ve kültürel kopuklukların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bundan dolayı da Türklerde daima hafıza kaybı yaşanmıştır. Bilge Kağan, Tonyukuk, Kültegin'deki millet devlet kaygısı ve komşu ülke analizleri özellikle, Çin algısı bir sonraki Türk Devletlerinin yöneticilerinde, ilmiye sınıfında, seyfiye sınıfında olmamıştır. Dolayısıyla kaybeden Türkler, kazananlar daima Çinliler olmuştur. Bugün küreselleşme çağında her şeyin bilindiği zaman diliminde dahi biz Türkler hala kaybediyoruz. Peki neden kaybediyoruz? Çünkü tedbir almayı, bilgiye, belgeye, liyakate dayalı siyaset geliştirmeyi bir türlü beceremiyoruz.

S Çin devletinin soykırımlar ve kültürel formatlama uygulamaları ne zaman başladı? Doğu Türkistan özelinde değerlendirmenizi rica edebilir miyiz?

Türk-Çin ilişkisine baktığımızda; Çinlilerin Hunların baskısını ve tehditini ortadan kaldırmak için uzaktakiler ile iş birliği yapmak üzere Türkistan topraklarına M. Ö. 138'de General Zhang Qian'i göndermesi ile başlayan ilişkiler ağı daha sonra İpek Yolu adıyla bilinen ilişkiler ağını ortaya çıkartmıştır. İşte bu tarihten -- İpek yolunun başlangıcından itibaren Çinliler, Türkler dünyasını içeriden ve dışarıdan rahatsız etme, parçalama, bölme, bir birine düşürme ve nihayetinde yönetme taktiğini uygulayagelmıştır. Hun Devleti ile Köktürklerin doğu-batı olarak ikiye ayrılması ve daha sonra topraklarının önemli bir bölümünün Çin tarafından işgal edilmesi, halkının asimilasyon veya kıyıma tabii tutulmasından günümüze kadar gelen sürece baktığımızda, esasında Çinlilerin Türklere yönelik yok etme politikalarında ısrarcı olduğunu, bunun çok köklü olduğunu görüyoruz. İçeriye alınan Türkler eğer ki biat etmez ise, Çinlileşmez ise dilini, dinini değiştirmez ise, muhakkak soykırıma, katli-

amlara tabi tutulmuştur. Bu geçmişte de oldu, günümüzde de devam etmektedir.

Doğu Türkistan açısından baktığımızda; Çinliler "Doğu Türkistan ezelden beri bizim toprağımız" diyor. Oysa bu doğru değildir. Çünkü ezel kelimesinin bir başlangıcı ve de sonu olması lazım. Çinliler o kısmı açık bırakıyor. Tarihi gerçeklere baktığımızda; Çinlilerin bugünkü Doğu Türkistan topraklarına 8. Yüzyılın ortalarına doğru kısa bir süreliğine girdiği bilinir. 751 yılında Türkistan topraklarında işgalci olarak bulunan Çinliler ile bölgeye Batıdan yaklaşan Müslümanlar arasında çıkan savaşta Türklerin Araplara yardım etmesi sonucunda Çinlilerin Türkistan topraklarında yok edilmesi ile neredeyse 1005 seneye kadar Türkistan topraklarına adım atamamıştır. Yani 1755 yılına kadar Çinliler Türkistan topraklarında asla bulunamamıştır. Çin'e hâkim olan bir diğer Turani kavim olan Mançular 1755 yılında Türkistan topraklarını istilaya kalkışmıştır. İşbu tarihten sonraki istila savaşlarında Mançuların arkasına sıngınan Çinliler Doğu Türkistan'ın kuzeyinde 1 milyondan fazla Moğol ve Türk'ün katledilmesine neden olmuştur. Bu tarihten sonra Tanrı dağı'nın kuzeyinde başlayan katliam ve istilalar güneyinde de devam etmiştir. Bu katliamlar, Mançular, milliyetçi Çin döneminde de çeşitli düzeylerde devam etmiştir. Çünkü bölgede Çin istilasına karşı sürekli direniş, başkaldırı, isyanlar cereyan etmiş, zaman zaman kısa süreli bağımsızlıklar gerçekleşse de dış desteğin bulunmasından ötürü tekrar Çin işgaline maruz kalınmıştır. Her

işgal sonrasında katliamlar, zorunlu göçler yaşanmıştır.

1955 yılında Çin Komünist Partisi'nin bölgede kendi hâkimiyetini tesis etmesinden sonra eskisinden daha farklı ama sistematik işkenceyi, Çinli göçünü ve baskıları arttırmıştır. Türk ve Türkistan isminin yasaklanması başlayan hak ihlalleri ve zulüm Pan-Tükizim Pan-İslamizim yaftası ile kendine karşı gelebilecek ve toplumun mevcudiyetini temin edebilecek bütün değerleri, aksakal, ulema, aydın kimseleri düşman olarak belirmesi ile yıldan yıla artarak devam etmiştir. Zaman zaman özellikle Uygur Türklerini yok etmek için sistematik zulüm katliamlara başvurmuştur.

Soğuk savaşın sona ermesinden ve SSCB'nin yıkılışından ders çıkartan ÇKP yönetimi 1994 yılından itibaren kültürel soykırımı başlatıyor. İslam dini toplumsal, kamusal ve özel alandan tamamen çıkartılması için akıl almaz uygulamaları ısrarla icra etmeyi sürdürmüştür. 2003 yılından itibaren ise Uygur Türkçesinin özerk bölgenin resmi dili olma statüsüne son verilerek bütün eğitim kurumlarında yasaklanmaya, yerine sadece Çincenin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Bu yapılanlar esasında Çin Anayasasına, dini inanç yasasına, dil ve yazı yasasına, özerk bölgeler yasasına aykırı idi. Fakat bu yasalar 1994'ten itibaren Uygur Özerk Bölgesinde rafa kaldırılmış idi. Kültürel soykırımlar devam ederken, akabinde 2009 yılından sonra biyolojik soykırım başlatılıyor. 2016 yılında ise soykırım zirve yapıyor ve toplama kampı uygulamasına geçiliyor.

S Çin eğitim kampları adı altında milyonlarca Uygur Türk'ünün hürriyetine mâni oluyor. Bu kamplar ve uygulamalar hakkında neler söylemek istersiniz?

Uygur Türklerince Çin-Nazi kampları denilen bu toplama kamplarına 5 milyondan fazla Uygur, Kazak Türkünün tıkdığı ifade ediliyor. Güvenilir kaynaklar özellikle BM

kaynakları bu sayının 2 milyonun üzerinde olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca, gelen haberlere göre, kampların sürekli genişletildiği, büyütüldüğü malum. Bu kamplardan bize ulaşan ve güvenilir kaynakların temin ettiği bilgilere göre; birinci derecede cezalandırılan kitlelere yönelik biyolojik deney, iç organların çalınması, insanların sistematik olarak işkenceye tabi tutulması, sinir sistemlerinin felç edilmesi veya ölüme terk edilmesi şeklinde cezalandırıldığı; ikinci derecede cezalandırılanlara İslamiyet'le bağlarının kopartılması, Türklüğünü inkar edilmesi, Çinliliğin kabulü, Çin'in yüceltilmesi ve Çin Komünist Partisinin tek kurtarıcı olduğunun içten özümsenmesi, helal olmayan yiyecek, içeceklerin tüketilmesinin normalleştirilmesi gibi uygulamalara tabi tutulduğu şeklindedir. Bu kamplara alınanların büyük kısmı 15 ila 65 yaş arası erkeklerdir. Özellikle 1980-1990 arasında doğmuş kimselerin tamamı alındığı gelen bilgiler arasındadır.

Peki bu kampların dışında neler yaşanıyor? Kendimi örnek vermem gerekirse, ben 2015 yılına kadar Çin vatan-daşı olan, Çin'in sayılı üniversitelerinde akademik kariyer yapmış, daha sonra Türkiye'ye yerleşerek devlet üniversitelerinde öğretim üyeliğine devam eden biriyim. Akademisyenlik dışında herhangi bir meslekle ile meşgul değilim. Çin yasalarına göre, yurtdışında yaşayan bir Uygur vatan-daşıyım. Fakat ben de yaklaşık olarak ben 21 aydır ailem ile hiçbir şekilde bağlantı kuramıyorum. Dolaylı kanallardan aldığım bilgiye göre kardeşlerim, yeğenlerim kamplarda imiş. Fakat bunu hiçbir şekilde teyit edemiyorum. Dini bilgisi olan bir kardeşimin akibeti hakkında aldığım haber çok korkunç, burada size ifade etmekte dilim aciz kalıyor ve hala titriyorum. Düşündüğümde elim kolum titremeye başlıyor. Akrabalarımızdan biri içeri alınmış, sapa sağlam girmiş, daha sonra gözü kör edilmiş, bitkin vaziyette çıkartıldığını öğrendik, fakat mevcut durumu hakkında herhangi bir şekilde bilgi alamıyoruz. Çeşitli kanallara, sosyal medyaya tanıklık veren binlerce muhacerette yaşayan vatandaşlarımız

var. Kamplardan kurtulup çıkan yabancı uyruklu Doğu Türkistanlılar var, onların uluslararası medyaya ve Batılı ilkelerin parlamentosuna verdikleri tanıklıklar var, bunları duyduğunuzda insanlığınızdan utanırsınız...

Batı'da çıkan akademik çalışmalara yansıyan bilgilere göre üç çeşit kamp var. Birincisi merkezi dönüştürme denilen daha çok **kitlesel insanların** toplandığı yerdir. Bu kampta genellikle kırsalda yaşayan Çince bilmemekten başka suçu olmayan kişilerin tutulduğu kamptır. Bu insanlara Çince öğretilirken, İslamiyet ve Türklük ile ilgili bilgileri tamamen formatlanıyor, Çin Komünist Partisinin yüceltiliyor, Çinperver olunması için bütün yollar seferber ediliyor.

İkincisi hukuk okulları adı verilen kamplardır bu kamplara kimler gönderiliyor? Telefonunda ya da herhangi elektronik bir aygıtında İslam dini ya da Türklüğü ilgilendiren bir şey geçti ise, bu durumun Çin yasalarına aykırı olduğu beyan ediliyor ve insanlar hukuk bilmediği gerekçesiyle kamplara gönderiliyorlar. Onlara Çin tarzı bir işkence yapılıyor. Mesela gündelik hayatlarında inşallah demek sıradan bir durum ama Çin diyor ki; *"Bu yasa dışı, illegal, aşırıhğa götürür."* Çince öğreneceksin, dilini, dinini unutacaksın diyorlar ve bunun için belli bir süre veriyorlar. Bu sürede bunu

yapamayanlar işkence kamplarına götürülüyor. Gün boyu ayakta kalma veya domuz bağı denilen bağlama yöntemi ile Uygur Türklerine işkence yapılıyor. Kamptan kurtulan bir Kazakistan vatandaşının anlattığına göre, Avusturalya vatandaşı bir Doğu Türkistanlı Çin'e gidiyor ve tutuklanıp kampa götürüyor. Suçu ise Çince bilmemektir. Halbuki bu kişi Avustralya vatandaşı ama kökeni Türkistanlı. Bu kişinin belli bir sürede Çinceyi öğrenmesi, çince şarkıları ezberlemesi gerekiyor ama öğrenemiyor. Bunun üzerine bu kıza işkence yapılıyor, ayakları kırılıyor. Daha sonra Avustralya Hükümetinin bu kıızı kurtardığı söyleniyor, kamptan çıktığında akrabaları ve yakınları tanıyamamıştır...

Üçüncüsü de rehabilitasyon merkezleri dedikleri en ağır işkence ve cezanın bulunduğu kamptır. Buraya son 10 yıl içinde yurt dışına gidip gelenler, yurtdışında eğitim alanlar, herhangi bir ülkede akrabası olan ya da yurt dışında bir tanıdığı ile e-mail ya da başka bir şekilde bağlantı kuran kişiler gönderilir. Burası en ağır işkencelerin yapıldığı merkezlerdir. Bu kişiler "en tehlikeli insan" olarak görülüyor. Çünkü yurt dışı ile bağlantıları var.

Batı medyası bunu sorguladığında; Çinliler, *"Biz bu insanları rehabilite ediyoruz çünkü onlara ideolojik virüs bulaşmıştır"* diyorlar. Çinlilere göre bu ideolojik virüs **İslam ve Türklük**'tür. Kimse de "Bu kişiler makine mi? Kendi kültürleri, medeniyetleri var" demiyor.

S Doğu Türkistan'dan dünyayı aramak ya da Doğu Türkistan'la irtibat kurmak neden mümkün olmuyor. Değerlendirir misiniz?

Son iki yıldan bu tarafa Doğu Türkistan'dan yurtdışına arama yapılamıyor. Akıllı telefonlara Çin devletinin müsaade ettiği program haricinde hiçbir şey yükleyemezsiniz. Çin istihbaratının kontrolünde olan Wechat uygulaması var. Onunla görüşülüyordu. Şimdi ise 2 yıldır onunla da görüşülemiyor, kimse cesaret edip bağlantı kuramıyor. Yurt dışında bağlantı kurduğu kişi bilindiği anda o rehabilitasyon

merkezlerine gönderiliyormuş. Uygurların telefonuna dışarıdan gelen aramalar yaşadığı mahalledeki güvenlik güçleri tarafından anında biliniyor, onların ekranlarına yansıyor. Bırakın yurt dışından aramayı Çin'in içindeki farklı bir eyaletten aranması dahi sorun yaratmaktadır. Bundan dolayı skype ya da direk kendi numarasından arayamıyor. Şayet bir Uygur türküsü ararsa, hemen baskın yapılıyor. Eğer hala kampa alınmadı ise, o aile ondan sonra işkence başlıyor. Çinli öğrencilerim var. "Benim ailemden haber alır mısınız?" dedim. "Hocam, kusura bakma. Sen de bir daha bizi arama." dediler. Bırakın Doğu Türkistanlıları, Çinli öğrencilerim ile de irtibat kuramıyorum. Dolayısıyla bugün ne dışarıdaki içeriyi arayabiliyor ne de içerdeki dışarıyı. Çünkü Çin, yaptığı zulmün dışarıda anlatılmasını istemiyor. Çin Doğu Türkistan'ı tamamen açık hapishaneye çevirmiştir. Bu konuda Batı dillerinde yüzlerce haber, analiz ve makale bulabilirsiniz. Bugün batı medyası Çin'in polis devleti olduğunu söylüyor. Çin zulmü dayanılmaz bir hale gelmiştir. Çin Komünist Partisi insanlık adına söylenecek olan bütün kırmızı çizgileri çiğnemiştir.

S Çin uluslararası toplumun ikazlarını ve hukuk normalarını niçin tanımıyor? Meselenin hukuk ve insan hakları boyutundan neler söylemek istersiniz.

Bugün dünya düzeni artık para üzerine kuruludur. Çin'de de büyük sermaye var. Çok sayıda devletlerin hükümet insanlarını, siyasileri para ve rüşvet ile satın almaya başladı veya ilgili ülkeleri borca boğdu. Çin'in iki çeşit diplomasisi vardır. Birinci para diplomasisi, ikincisi ise borç ve rüşvet diplomasisidir. Dolayısıyla o ülkeler aldıkları borçtan dolayı ya da diplomatlar ve bürokratları aldıkları rüşvetten dolayı bugün Çin'in kural ve düzen tanımayan davranışına suskun kalıyorlar, hatta Çin'in kurduğu düzene ayak uyduruyorlar ve ona göre söylem geliştiriyorlar. 6 Kasım 2018'de Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi, Cenevre'de Çin'in 5 yıllık insan hakları sicilini gözden geçirdi. 140 ülke oylamaya katıldı. Doğu Türkistan'daki bu insanlık ayıbını, Nazi kamplarını sadece 18 batı ülkesi kınadı. Geri

kalan Müslüman ülkeleri dahil yaklaşık 120 Asya, Afrika ülkeleri Çin'i destekledi. Hatta bazı Müslüman ülkeleri Çin'in Doğu Türkistan'daki faşist uygulamalarına açıktan destek verdi. Peki bu konumda Türkiye ne yaptı? Yumuşak bir dil ile geçiştirdi. Çin'i kızdırmamaya özen gösterdi. Türkiye ne kebab yanmayacak, ne şiş yanmayacak bir yolu tercih etmiş gibi gözükse de Türkistanlıları ve Türkiye'deki onurlu insanları rencide etmiştir. Bu durum Doğu Türkistanlıları çok fazla üzmüştür. Filistin için "one minute" diyebilen bir Türkiye'nin, Doğu Türkistan'da milyonlarca Müslüman yok olurken, İslamın izleri silinirken sesinin cılız olsa da çıkmasını sağlamamıştır. Oysa Doğu Türkistan Türkiye'nin iki defa namusudur. Doğu Türkistan hem Türk ve İslam beldesidir. Yok edilmekte olan insanlar kavm-i Türk, din-i İslam'dır. Türkiye'deki Türklerin hem ata hem de anayurdudur. Türkiye orayı sahiplenmeye mecburdur. Ama mevcut yönetimin sessizliğinden, tavizkar duruşundan Çin cesaret almaktadır. Dolayısıyla Çin istediğini yapıyor ve yapabiliyor hatta yaptırıyor.

S Çin devletinin siyasi ve kültürel ve dini boyuttaki sistematik politikasını ayrıca değerlendirmenizi rica etsek.

Çin'i iki şekilde ayırt etmemiz lazım. Birincisi Tayvan'da bir Çin Cumhuriyeti var. Çin Cumhuriyeti insanların hak ve hürriyetine saygılı bir devlettir. Çin Halk Cumhuriyeti ise Çin Komünist Partililerce yönetilen evrensel hak hukuku

tanımayan, özellikle Şi Cinping iktidarı sonrasında bu tarz ihlallerin şiddetle arttığına şahit olmaktayız. Şi yönetimi hem kendi halkına hem de Çinli olamayan milletlere zulüm ediyor. Çin halkına yaptığı zulüm karşısında daha temkinli çünkü kendi halkının kolektif reaksiyon göstermesinden çekiniyor Fakat Doğu Türkistan, Tibet, İç Moğolistan gibi bölgelerde kendi halkına yaptığı zulmün mislini yapıyor. O bölgelerde terörizm, bölücülük yapıldığını iddia ediyor ve buna kendi halkını da ikna ederek azınlıklara zulüm yapıyor. ÇKP faşizminin zulmü aslında sadece sınırları içinde değil, sınırları dışında, özellikle etkisi altına alabildiği ülkelerde de devam etmektedir. Mısır ve diğer Arap ülkelerinde Uygur öğrenci avına çıkması, başta Pakistan olmak üzere Türk cumhuriyetlerindeki Uygur Türklerine yönelik sindirme, tutuklamalar buna bir örnektir.

Bugün Türkiye’de Doğu Türkistan meselesinde, Çin’deki insan hakları konusunda ana akım Türk medyasının ses çıkarmaması da Çin zulmünün Türkiye’deki bir başka tezahürüdür. Bugün Türkiye’deki etkili siyasetçiler Uygur Türklerinin vicdanını okşayacak bir kelime sarf edemedi ise Çin baskısındanır. Bugün Araplara ve Kürtlere bir şey olduğunda sokaklara dökülenler, Türklere bu kadar zulüm reva görülürken sokakta değiller. Türkiye 4 milyon Suriyeliyi misafir ediyor, ihtiyaçları devletçe gideriliyor. Fakat İstanbul’da havaalanı karakolunda 11 tane Türkistan Türkü hala içeri alınmayı bekliyor... on binlerce Türkistanlı İstanbul’da sefalet içinde, korku ve endişe içinde hayatlarını

sürdürüyor. Onlara Suriyelilere tanınan hakkın hukukun binde birinin tanınmadığını herkes biliyor. Bunun nedeni de Çin’in Türkiye’deki zulmünün bir başka görüntüsüdür... Bu insanların çoğu hala normal ikamet izni alamadıkları, kimilerinin çocuklarına verilirken verilmeyen, velilerine verildiyse çocuklarına verilmeyen veya çeşitli zorlukların çıkartıldığı biliniyor. Kimilerine uzun dönemlik ikamet verilmiş, fakat çalışma izni verilmemiş. Çalışma izni verilmeyse, bu insanlar nasıl hayatlarını idame ettirecekler? Onlar hastanelerde tedavi olamıyor. Türkistanlılar dilencilik yapmak istemiyorlar. İnsan sormaz mı? Yani sen bu kişilere ikamet verdin, neden çalışma izni vermiyorsun? İkinci ve öz vatani olarak bildiği Türkiye’de yaşadıkları zorluklar insanların ağrına gidiyor, hakikaten üzücü

S Sizce neler yapılmalı, Doğu Türkistan’daki insani dramın önüne geçilebilmesi için

Yapılabilecek şeyler aslında çok basittir. Öncelikli olarak devletin ve hükümetin Çin politikası acilen gözden geçirilmeli, liyakatli uzmanlarca uzun vadeli Çin politikası ve stratejisi geliştirilmelidir. İkili ilişkilerde müteakabiliyet ilkesine taraflar riayet etmelidirler. Yani Çin ile eşit politikalar üzerinden temkinli ilişki kurulmalıdır. Pekin ve Şanghay’da bulunan misyonlarda görev yapacak elçilik ve konsolosluk mensuplarının sadece ekonomik hassasiyeti olanlardan değil, aynı zamanda politik, kültürel hassasiyeti olan, devlet tecrübesi ile hariciye deneyimine sahip, Doğu Türkistan konusunda önyargılı olmayan ve bölgede yaşayan Türklerin Çin yasalarında belirtilen hak hukuklarının korunmasında ciddiyet sahibi kimselerden oluşmasına özen gösterilmelidir.

Bugün Çinlilerin Türk vizesi alması birkaç dakika sürerken, Türklerin Çin vizesi almasının aylarca sürmesi veya alamaması işte bu tavizkar siyaset ve diplomasinin ürünüdür.

Diğer taraftan Türkiye’nin diğer kurumları da müteakabiliyet esasına göre kendi siyasetini belirlemeyi bilmeli-

dirler. Örneğin eğitim kurumları... Türkiye'de şuan onlarca Çin dili edebiyatı bölümü var. Çinliler Türkiye'de sürekli Konfüçyüs enstitü açıyor. **Bugün bu enstitüler Batı'da casusluk veya propaganda yaptığı gerekçesi ile kapatılmakta veya denetime tabi tutulmaktadır** peki bugüne kadar bu kadar Konfüçyüs enstitüsü karşılığında Çin'de bir adet Yunus Emre enstitüsü açılmış mıdır? Cevap elbette kocaman HAYIR. Aynı şekilde diğer alanlarda Çin üzerine çalışan, Çin'in ekonomisi, kültürü, dış politikası, güvenlik ve Doğu Türkistan üzerindeki uygulamalarını araştıran uzmanlar, araştırma merkezleri var mıdır Türkiye'mizde? Bu sadece Çin'e yüzlerce öğrenci gönderdim demekle olmuyor. Öğrenciler döndükleri zaman Türkiye'de Çin'in gönüllü elçisine dönüşecektir ve dönüşmüş durumdadır. Nasıl ki batıya gönderdiğimizde batıcı oldukları gibi, doğudan geldiklerinde de Doğuperest olacaklardır ve olmuşlardır. Zaten memleketinde Çinperest ya da Çin'in tasmalı aydın siyasetçileri bolca var. Medeniyet yaratmış, kıtalara hükmetmiş bir milletin mensubu olarak tarihten ders çıkarmak zorundayız. Çin ile dirayetli siyaset geliştirebilecek uzmanlarımızı yetiştirmek zorundayız. Bunu yapamazsak, mevcut dengesiz ve eşitiz ilişkiler ağının kontrol edilmesi imkânsız hale gelecektir.

Peki STK'ların ne yapması lazım? Uluslararası normlar üzerinden Türkiye'nin imza attığı evrensel insan hakları beyannamesi ve kuralları çerçevesinde Türkistanlıların hak

ve hukukunu koruması ve Türkistan'daki insanların Çin'in kendi yasalarında belirttiği hak ve hukuktan yararlanması için eylem yapması, baskı oluşturması lazım. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının hükümetin yanlış politikalarını cesurca eleştirmesi ve bu şekilde Türkiye'mize ve Doğu Türkistan'a yardımcı olması lazım.

Doğu Türkistan'daki mesele sadece Türülük-İslam meselesi değil, bir insanlık dramıdır. Dolayısıyla Türkiye'deki herkesin bu meseleyi ideoloji, siyasi görüş, parti gözetmeksizin sahiplenmesi gerekir. "Mazlumların yanındayız" söylemi "mazlum" farkı gözetmeksizin icra edilmesi gerekir. **O zaman uluslararası arenada ve kendi gönül coğrafyamızda hak ettiğimiz yere geleceğiz.**

Bugün Doğu Türkistan konusundaki yanlış, ideolojik kompartımanlara sıkışmış uygulamalar Türkiye'yi Türkler dünyasında pasif konuma düşürürken, Türklerin arasını da açmaktadır. Türkistan'daki Türkler Türkiye hakkında şöyle düşünürler: **"Bu Türkiyeliler bizim coğrafyadan, Türkistan'dan Batıya giden akrabalarımızın evlatlarıdır. Bugün Doğu Türkistan'ın başına kara günler gelip çatmıştır. Anadolu'daki akrabalarımız, kardeşlerimiz ata ve anayurdundaki kardeşlerine neden destek olmazlar ve niye ses vermiyorlar? Onların başlarına kara gün geldiğinde biz hep koşmadık mı? Lojistiğini sağlamadık mı?"**

Bu durum Türkiye'deki vicdan sahibi insanları da rahatsız etmektedir. Bu rahatsızlık birikir ise Türkiye'de bir infiale yol açabilir. Zaten Türkiye gerilmiş ve zor günleri geçiriyor. Fırsat kollayan o kadar çok mihraklar vardır. Üç sene öncesinde Çin'in Doğu Türkistan Türklerine yönelik yasak ve işkenceleri İstanbul'da protesto edilmiş ve kızgın kitle gördüğü çekik gözlüleri Çinli zannedip dövmüş ya da iş yerlerine zarar vermiş idi. Şu an ise Doğu Türkistan'daki zulüm üç sene öncesinin milyon misli ile devam ediyor. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşları, siyasetçiler ve devlet adamları üzerine düşeni yapmak mecburiyetindedir. Çok dikkatli olmalıdırlar.

Dört Yön Dört Renk

Dr. Mehmet SAĞ
Öğretim Üyesi

Türkler, düşüncenin henüz olgunlaşmadığı tarihlerde evreni ve evren içindeki ontolojik yapıyı sorgulamaya başlamışlar, yaradılışın ve türeyişin kendilerince şifrelerini çözmeye çalışmışlardır. Elbette tarihin ilk devirlerinden itibaren insanlığın diğer temsilcileri de benzer şeyleri yapmışlardır. Hem tarihsel hem de kültürel bulgular, Türkler'in evrene ait sorgulamalarını ve bunlardan çıkan neticeleri düzenli ve sistematik bir şekilde vermez. Bu sorgulamaların maddi alana yansımaları daha çok söylencelerde zenginleşmiş ve doğanın kendi malzemeleri üzerinde damgalanmıştır. Gerek yontular, eşyalar gerekse kaya ve duvar resimleri olarak bizlere kadar ulaşmış, oldukça kaotik ve bir o kadar polifonik ve mistik bir yapı içerisinde, sadece biçimsel değil, aynı zamanda arka yapı olarak da güçlü olan bir bilgiler ağı içerisinde sunulmuştur.

Kültürel alanın bileşenleri ele alındığında; Türkler'in dil'den din'e, sanat'tan sosyal hayat'ın her noktasına kozmogonik ve mitolojik sistemin hüzmelerini taşımışlardır. Renkler dünyası da bu iki güçlü alanın merkezine yerleştirilmiş, kültür tabakasının en kuvvetli metaforu haline dönüşmüştür.

Bilginin henüz sistematik anlamda işlenmediği devirlerde Türkler, doğayı mükemmel şekilde gözlemleyerek tabir yerindeyse yaşam alanları içerisinde onu bir yaşam

pusulası gibi kullanmışlardır. Bu anlayış daha sonra Türk insanının evren hakimiyetinde üstlenecekleri rollere de temel teşkil etmiştir.

Kadim dönemlerde dünyayı dört köşe/dört bucak olarak algılayan Türkler her bir yönü birer renk ve hayvanla da sembolize etmişlerdir. Renklerin ve hayvanların seçimi ise rastgele olmayıp, hem bilimsel hem de mistik derinlikleri olan ontolojik ve kozmogonik bir yoğunlaşmanın ve tecrübenin neticesinde gerçekleşmiştir.

Bu adlandırmaların altında doğanın devinimsel yapısı, insanın ulu ve yüce kavramı karşısındaki psikolojik yönelişleri ve söylencelerin efsanevi kültürlerini ortaya çıkaran, inanç, orta dünyadaki gözlemleri, yaşam mücadeleleri etkilidir. Ontolojik varlıkların tamamı neredeyse Türkler tarafından kozmogoni ve mitoloji kökenli anlatılarla ifadelendirilmiştir.

Kara, kırmızı, mavi ve ak renkler dört bir yanı ifade ederken, altın sarısı merkezi güç, kutsiyet, devlet ve hükümlerlik alameti olarak temsil etmiş ve etmektedir. Sadece ışığın bu renkli hüzmeleri değil, ontolojik anlamda bütün canlılar biçimsel olarak yansıttıkları renklerine göre de kullanım alanlarında bir derinlik, bir mana teşkil edecek şekilde kullanılmışlardır. Atların renklerine göre savaş meydanlarında dizilimleri, mete'nin ordusu için hazırlattığı renkli ünifor-

malar ve bayraklar, hakan çadırları, kızların kullandıkları takılarda seçtikleri taşlar, ölüm, doğum, evlenme gibi geleneksel ritüellerde renkler daima mistik ve soylu bir amaç için kullanılmıştır.

Türkler Atayurtlarından dünya coğrafyalarına dağılırken deyim yerindeyse dünyanın dört bir bucağına yönelmişlerdir. Ben resimlerimi yaparken tüm bu söylence ve gerçeklerin yorumu peşine düştüm. Kullandığım dil öz Türkçe idi. Sanat denilen soylu dışavurumun Türkçe karşılığının bu ruh olduğu düşüncesiyle hareket ettim. Dünyanın dört bir yönüne at sürüp devletler kurmuş olan atalarımın ruh izini sürmeye çalıştım ve hala devam etmekteyim.

Kompozisyonlarımda kullandığım renk dili Türkler'in ışık kültü dolayısı ile kozmogonik yönelişleri ile alintilidir.

Temelinde renklerin kökeni ışıktandır. Ve ışık kadim Türkler için yaratılışlarının da kaynaklarından biridir. Bu inanış dahilinde kullandığım renklerin arka planı, izleyeni dolaylı olarak bu atmosferin içine çeker. Gök denilen kavramı mavı-yeşil karşılarken, kuvvetli ışığın devreye girmesiyle dönünün daimi sembolü olan altın sarısı güneş rengiyle birlikte turkuazı betimler. Bu da Türkler'in renklerle ilgili aşkıncı perçimler. Ve, "Türkler renklerin efendisidir" derken, ben; tam da bu alımlamadan bahsetmekteyim aslında.

Coğrafik adlandırmalarımız, ontolojik varlıkları renklerle ifade ederken soyut düşünceyi dahi renkle kişileştirme gayretlerimiz, hep bu kozmogonik düşünce biçiminin ve inancının bir sonucudur. Kara Deniz, Ak Deniz, kızıl deniz ve Gökçe(Hazar) Denizi adlandırmaları ile dağ, bayır, köy, yaka, vadi gibi coğrafik adlandırmalarda renk simgeçiliğini günümüzde dahi yaşayan bir fenomen olarak görebiliriz. Dünya'da başka hangi millete renklerin bu kadar fonksiyonel bir yaşam elemanı olarak kullanılmaktadır. Renk sadece sanatçıların seçip kullandığı bir sanat elemanı değildir. Türk kültür ve tarihi iyi aşırdığında renklerin sadece sanatçılar tarafından değil, siyaset ehlinin, yöneticilerin, komutanların, halkın direk olarak yaşam sahalarında kullanıldığı görülecektir.

Ben bir Türk sanatçısı olarak temelde kendi kültür ve tarihimden beslenmek durumundayım. Beslenmekten kastım biçim ve formlar arasına sıkışmak değil, bunların terip ve düzeninde var olan asıl yapının yani ruhun ne/neler olduğunu araştırıp, inceleyerek bulmak ve değerlendirmek zorundayım. Böyle olursa geçmişle sağlam bir iletişim kuracağımızı düşünüyorum. Sanatçının heyecanıdır asıl olan. Bu konulara beni müthiş bir biçimde heyecanlandırmakta ve yaptığım kompozisyonlarında izleyen üzerinde aynı etkiyi uyandırdığını görmrk doğru iz üzerinde olduğumu kanıtlamaktadır.

“UAESEB Türk Dünyası Birliği Ülküsünün Vücut Bulmuş Halidir.”

2. ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI EĞİTİM BİLİMLERİ VE SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ YAPILDI.

Türk Eğitim Sen ve Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği tarafından düzenlenen 2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi, 7-8 Aralık 2018 tarihleri arasında Antalya’da gerçekleştirildi.

Hatırlanacağı üzere Türk Eğitim Sen, 2016 Yılı'nın UNESCO tarafından Hoca Ahmet Yesevi Yılı ilan edilmesi nedeniyle, 1-4 Aralık 2016 tarihlerinde Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği (UAESEB) ile işbirliği içinde Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi'ni düzenlemişti. Sendikamız, 7-10 Aralık 2017 tarihinde de Mühendislik ve Fen Bilimleri alanında, Uluslararası Türk Dünyası Mühendislik ve Fen Bilimleri Kongresi düzenlemişti.

Türk Eğitim-Sen, 2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi'ne Türk Eğitim-Sen

ve UAESEB Genel Başkanı Talip Geylan, Türk Eğitim-Sen Genel Merkez Yöneticileri, Uluslararası Avrasya Eğitim Sendikaları Birliği'ne üye kuruluşların genel başkan ve genel başkan yardımcıları, Türkiye'den ve Türk dünyasından saygın bilim insanları, üniversite şubelerinin başkanları ve şube yönetim kurulu üyeleri, üniversite temsilcileri katıldı.

Kongreye Türkiye, Azerbaycan, İran, Kazakistan, KKTC, Özbekistan, Rusya, Tataristan, Ukrayna, Kosova, Makedonya, Kırgızistan ve Irak olmak üzere toplam 13 ülkeden katılım oldu. Kongrede; Türkiye'den 82 devlet üniversitesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nda görevli öğretmenler ve özel üniversitelerden; yurtdışından da 47 üniversiteden kongreye gelen bilim insanı tebliğ sundu. 860 bildiri ile başvuru yapıldı, bunların 478'i kabul edildi. Bildiri yazarları da dahil olmak üzere kongreye toplam 739 bilim insanı katıldı.

Kongremizde her oturum tıpkı geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi Türk dünyasına hizmet eden zirve şahsiyetlere ithaf edildi. Kongre'nin açılışı Gazi Mustafa Kemal Atatürk oturumuyla yapıldı. Diğer oturumlar da şu şekildedir: Dede Korkut, Mehmet Emin Resulzade, Hoca Ahmet Yesevi, Muhammet Hüseyin Şehriyar, Ali Şir Nevai, Cengiz Aytmatov, İsmail Gaspralı, Prof. Dr. Erol Güngör, Prof. Dr. Halil İnalcık, Dr. Fazıl Küçük.

Her bir oturum Türk kültür ve eğitimine hizmet veren tarihi şahsiyetler ile öğretmenlik görevini icra ederken PKK terör örgütü tarafından katledilen şehit öğretmenlerimiz anısına düzenlendi. Ziya Gökalp, Aşık Veysel, Piri Reis, Arif Nihat Asya, Ömer Seyfettin, Oktay Sinanoğlu, şehit öğretmenlerimiz Neşe Alten, Necmettin Yılmaz, Burçin Uysal, Aybüke Yalçın, Aynur Sarı, anısına yapılan oturumlardan bazılarıdır.

Ayrıca kongre ile eş zamanlı olarak Üniversite Temsilcileri Eğitim ve İstişare Toplantısı gerçekleştirildi.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasıyla başlayan kongrede, Genel Başkan Talip Geylan bir konuşma yaptı.

Türk Eğitim-Sen ve UAESEB işbirliği ile yapılan bu kongrelerin Türk dünyasının iş birliğine önemli katkılar sunduğunu belirten Geylan, "UAESEB Türk dünyası birliğinin vücut bulmuş halidir. Bu sebeple UAESEB'e katkı sunan Azerbaycan Tahsil İşçileri Azad Hemkarlar İttifakı, Kazakistan İlim ve Eğitim Çalışanları Sendikası, Kırgızistan İlim ve Eğitim Çalışanları Sendikası, Kıbrıs Türk Memur-Sen, Kosova Türk Öğretmenler Derneği, Makedonya Ufuk Derneği, Irak Türkmen Eğitimcileri Öğretmen Örgütü'ne ve değerli genel başkanlarına teşekkür ediyorum" dedi.

Üniversitelerin önemine değinen Genel Başkan Talip Geylan, "Üniversiteler; sadece bilimin, tekniğin, tıbbın hayat bulduğu bir mecra değil, aynı zamanda ülkemizde ve dünyada demokrasi anlayışının, hoşgörünün sosyalleşmenin de lokomotif gücüdür" diye konuştu.

Türk Eğitim Sen'in üniversitelere ve üniversite çalışanlarına büyük önem verdiğini kaydeden Geylan, "Her yıl en az bir kez üniversite çalışanları ile bir araya geliyoruz. Üniversitelerimize ve üniversite çalışanlarımızın sorunlarını tespit ediyor ve çözüm arayışları ortaya koyuyoruz. Başta

YÖK olmak üzere Hükümet nezdinde çözüm önerilerini gündeme getirmeye çalışıyoruz” dedi.

Geçtiğimiz ay YÖK Başkanı Yekta Saraç'ı ziyaret ettiklerinde hem üniversitemize hem de üniversite çalışanlarına yönelik kapsamlı bir rapor sunduklarını hatırlatan Geylan, Türk Eğitim-Sen'in üniversitelere yönelik yaptığı çalışmaları anlattı.

Üniversitelerin demokrasinin beşiği olmasını gerektiğini bildiren Geylan, “Üniversitelerde sipariş ile atama ya da yandaş kadro açma anlayışı ile seçim yapılamaz. Üniversitelerde demokratik bir ortamda seçim yapılmasını talep ediyoruz. Maalesef her geçen gün durum daha da kötüye gidiyor. Son yapılan atamaları hep birlikte gördük. Rektörler, adeta kişiye özel mevzuat düzenlemeleriyle tayin edildi. Biz bunu şiddetle reddediyoruz. Bu, Türk üniversitelerine yakışmayan çok çirkin bir tutumdur. Başta rektör atamaları olmak üzere tüm atamalar, üniversite çalışanlarının iradesi ile gerçekleştirilmelidir” dedi.

YÖK'ün hazırladığı norm kadro yönetmeliği hakkında açıklama yapan Geylan, “Bu yönetmeliği hazırlayanların Türk bilim hayatının geleceğine yönelik kaygı taşımadığını

düşünüyorum. Bu yönetmelik, genç akademisyenlerimizin geleceği için ortaya koyacağı hedeflere darbe vuracaktır. Yönetmeliği genel merkezimizin oluşturduğu bir komisyon ile değerlendiriyoruz. En kısa zamanda norm kadro yönetmeliği ile ilgili yargı sürecini başlatacağız. Sayın YÖK Başkanı Yekta Saraç'ı ziyaretimizde kendisinin buna çok sempatik bakmadığı izlenimini edinmiştik. Buna rağmen yönetmeliğin nasıl yayınlandığını anlamış değiliz. Acaba başka mutfaqlarda hazırlanan bu yönetmelikler, YÖK'ün önüne sipariş olarak sunuluyor mu?” diye konuştu.

YÖK Kanunu'nun 13/b maddesine göre yapılan görevlendirmelerin keyfi uygulamaların mekanizması olarak kullanıldığına dikkat çeken Genel Başkan, “Bu madde özellikle idari kadro açısından demoklesin kılıcı gibi duruyor. ‘Bize biat edersen rahat edersin, bize biat etmez isen süerim, mağdur olursun’ anlayışı hâkim. Türk Eğitim Sen olarak bu anlayışı şiddetle reddediyoruz” dedi.

Ülkemizin 15 Temmuz felaketi yaşadığını kaydeden Geylan sözlerini şöyle sürdürdü: “Ülkemizi 15 Temmuz fela-

ketine götüren neden kamusal alanın bir gruba mensubiyet üzerinden tanzim edilmiş olmasıdır. Fetö'yü defettik ancak şimdi başka Fetöler ile karşı karşıya kalıyoruz. Üniversitelerimiz hiçbir grubun tarlası olamaz. Ülkemizin yeni bir 15 Temmuz felaketi yaşama lüksü yoktur. Başta üniversitelerimiz olmak üzere kamusal alanın her kademesinde sadakat gösterecekleri tek merci devlettir. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere tüm yetkililer, üniversitelerimizde tahakküm kurmak isteyen bu yapıları izin vermesinler.”

Görevde Yükselme Sınavlarının her yıl düzenli yapılmasını isteyen Genel Başkan Talip Geylan, “YÖK Başkanı Yekta Saraç, kendisini ziyaretimizde, konuyu gündeme getirmemiz üzerine, 2019 yılının ilk çeyreğinde Görevde Yükselme Sınavı Yapılsın’ talimatı verdi. Zira YÖK bu sınavın Mart ayı içerisinde yapılacağını da duyurdu. Türk Eğitim Sen olarak online portal oluşturduk. Bu portalda son mevzuat düzenlemeleri ve deneme sınavları da yer almaktadır. Üniversite çalışanlarımız bu portaldan yararlanarak sınava hazırlanabilir.” dedi. Geylan, Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneğinin üniversite çalışanlarına da ödenmesini talep etti.

Doğu Türkistan’da, Azerbaycan’da, Irak ve Suriye’de yaşananlara dikkat çeken Geylan, şöyle konuştu: “Doğu Türkistan’da Hitler faşizmini aratmayan bir zulüm var. Müslüman soydaşlarımız çeşitli adlar altında oluşturulmuş kamplarda zulüm altındadır. Başta Türk dünyası ve BM olmak üzere bütün dünyayı Doğu Türkistan’da yaşanan işkenceye karşı dur demeye davet ediyoruz.

Bilindiği gibi Azerbaycan topraklarının yüzde 14’ü işgal altındadır. Karabağ’da 30 bine yakın can kaybı oldu. 1 milyonu aşkın soydaşımız göç etme noktasında. Ermenistan’ın Karabağ’daki işgalinin son ermesini istiyoruz. Karabağ Türk’tür ve Türk kalacaktır.

Irak ve Suriye’de yaşananları da yakından takip ediyoruz. Suriye’de yaşanan iç çekişmeden dolayı en çok mağdur olan kesim Türkmenlerdir. 12 Mayıs’ta yapılan seçimde Irak Türkmen Cephesi gayret ve dirayetli duruşu ortaya koydu ama Irak devleti sağlıklı bir şekilde seçim yapmayı dahi be-

ceremedi. Türkmen arkadaşlarımızın onurlu direniş ile seçim hilesi ifşa oldu. Türkmenler kabine dışı bırakılmıştır. Bunu reddediyoruz. Irak Türkmenleri, Irak halkının ayrılmaz bir parçasıdır.

Resmi rakamlara göre 3,5 milyon mülteciyi misafir ettik. Türk milleti merhametli bir millettir. Zor durumda bulunan herkese kapımızı açarız. Ancak şunu da ifade ediyoruz: Suriye’de koşulları normale dönen bölgelere mültecilerin geri dönmesi sağlanmalıdır.

Kazakistan’ın çok kıymetli Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev Türk dünyası birliği noktasında gayret ortaya koyan devlet adamlarının başında geliyor. Kazakistan, Latin alfabesine geçilmesi, ortak Türk tarihinin müfredata konulması gibi birçok hususta öncü adımlar atıyor. Bunun tüm Türk dünyasına örnek teşkil etmesini istiyoruz.”

Op. Dr. Levent İLARSLAN ile Sağlık Üzerine

* Kulak Burun Boğaz Hastalıkları Uzmanı

Söyleşi : Tuğçe TAŞDEMİR

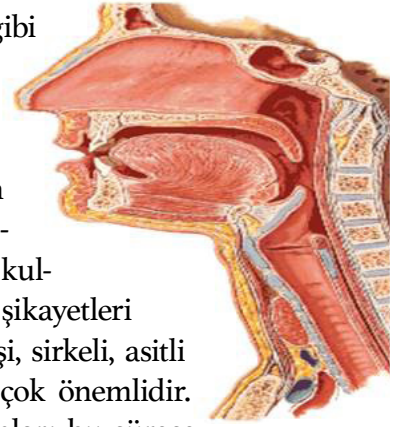
S Kulak burun boğaz hastalıklarından en çok öğretmenler etkileniyor. Bunların sebepleri nelerdir?

Öğretmenlerimiz çok fazla seslerini kullanmaları ve kalabalık ortamlarda bulunmalarından dolayı ister istemez ses telleri ve üst solunum yolları ile ilgili sorunlar yaşarlar. Dolayısıyla konuşarak mesleklerini icra eden kişilerde bu tür problemler ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerimizin bizlere başvurduğu rahatsızlıkların başında farenjit gelmektedir. Farenjit; boğazda bademciklerin arasında görülen karşı duvar mukozasının enfeksiyonudur. Bunu akut ve kronik olarak ayırıyoruz. Akut enfeksiyonlar hastalığı direkt olarak yaşayanlardır. Bunlar ateş, boğaz ağrısı, yutma güçlüğü, boğazda yanma, gıcıklanma vb. durumlardır. Kronik farenjite ise, enfeksiyonun diğer bulguları olan ateş ve halsizlik izlenmez. Ses teli problemleri ise biraz daha fazla önemsenmelidir. Bu öğretmenlerin mesleklerini devam ettirebilmeleri için de önemlidir.

S Öğretmenlere uyarılarınız nelerdir?

Ses teli problemlerinden biri ses teli nodülleridir. Ses teli nodülüne yatkınlık yapan etkenler arasında sesin sık kullanımı yanında sigara kullanımı ve mide reflüsü de yer almaktadır. Özellikle ses teli nodülleri tespit ettiğimiz zaman öğretmenlerimize bazı uyarılarda bulunuyoruz. Teda-

vi için öncelikli ses terapisi gibi cerrahi olmayan yöntemlerden yararlanıyoruz. Burada amaç diyaframı kullanarak sesi yormadan ses tellerinin hasarlanmasının önüne geçebilmektir. Ayrıca, sigara kullanılmaması, reflü ile ilgili şikayetleri artıracak olan acı, turşu, ekşi, sirkeli, asitli yiyeceklerin tüketilmemesi çok önemlidir. Kronik bademcik enfeksiyonları bu sürece dahil olursa sıkıntılar bir kat daha artmaktadır. Fakat hasta bize geldiğinde nodül tespit ettiysek ve cerrahiye göndermeyeceksek ses terapisine mutlaka gidip, bu sorunun gerilemesine çaba harcanmalıdır. Fakat bu süreç başarılı olmaz ise cerrahi müdahaleye gerektirir ilerlemeler izlenebilir. Cerrahi süreçte de ses tellerinden o nodülün çıkarılması söz konusudur. Bu durumda ameliyat gerekmektedir. Ameliyat süresi uzun olmasa da dikkatli yapılması gerekmektedir. Daha sonraki süreç ise dinlenmedir. Hastanın sesini yormaması gerekiyor. Dolayısıyla bu süreç çalışmasını etkileyebilir, daha çok izinli oldukları dönemlerde yaptıklarını tavsiye ediyoruz. Hatta bize başvuran öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğu “Yaz tatilini çok güzel geçirdik ama okula başlayınca sıkıntılarımız baş gösterdi” diyor. Bu da sesin iyi kullanılmamasından kaynaklanmaktadır.

Farkı ortamlar alerjeni durumlar barındırmaktadır. Alerjik etkenlere yatkın bünyesi olan kişilerde de ses telinin şişmesi gibi problemlerle de karşılaşırız. Hatta sigara kullanımı da varsa ses teli üzerinde nodülden ziyade sesin tümünün kalınlaştığı durumlar ile karşılaşırız. O zaman o ödemi almak için yine uygun ameliyat prosedürleri yapılmaktadır. Ama hepsinden önce mutlaka bir ses terapisini öneriyoruz ki, ameliyatsız bu işi halledebilelim.

Bilindiği gibi zencefil, bal gibi ürünlerin ödem giderici özellikleri var. Tabi zencefil ve bal gibi ürünlerin ilaç gibi etkinlikleri kanıtlanmış değildir. Dolayısıyla bu ürünlerin olumlu etkisini her hastada göremiyoruz.

S Çocuklarda en sık rastlanan kulak burun boğaz rahatsızlıkları nelerdir? Önerileriniz neler olacaktır?

Çocuklarda ve öğrencilerde en sık rastlanan hastalık; bademcik enfeksiyonları, geniz eti büyümesi ve ortakulak enfeksiyonlarıdır. Çocukların yaklaşık olarak beş yaşına kadar yüzde 80'inin orta kulak enfeksiyonu geçirdiğini biliyoruz. İlkokul çağına başladıklarında yeni bir çevreye girdikleri için alerjeni etkenlerde bir şekilde ortama giriyor. Dolayısıyla enfeksiyona yatkınlıkları artıyor. İlkokul çağına ilk iki senesinde çocuklar gerçekten zorlanmaktadırlar. Bademcik enfeksiyonları sıklıkları artıyor. Hastalar ilk sene yi ilaç tedavileri ve takiple geçirirler genellikle. İkinci sene şikayetler devam ederse -mesela senede beşer kez enfeksiyon olur ise- özellikle bademcik enfeksiyonlarında o zaman bağışıklık sistemi ile ilgili bazı araştırmalar yapmamız gerekmektedir.

Ayrıca orta kulak enfeksiyonlarıyla da sıklıkla karşılaşılmaktadır. Orta kulak enfeksiyonu genellikle üst solunum yollarının enfeksiyonunu takip eder. Çünkü orta kulak dediğimiz zarın arka bölümü sadece genize açılan bir boru ile havalanır. Dolayısıyla genzin çok iyi çalışması lazım. Bu da burun yolunun iyi çalışması ve boğaz enfeksiyonlarının da azlığı ile mümkündür. Çocuklara, orta kulak enfeksiyonunu son altı ayda üç kere geçirirse ya da orta kulakta sıvı birikiminin kalıcı olduğuna kanaat getirilirse tüp takılması şeklinde cerrahi müdahaleler yapılır.

S Bilindiği gibi kış aylarında en sık rastlanan hastalık gribal enfeksiyonlardır. Hastalıktan korunmak yöntemleri ve korunmak için tavsiyeleriniz nelerdir?

Her ne kadar aşı takviminde yer almasa da grip aşını koruyucu tıp uygulaması olarak öneriyoruz. Bunun yanı sıra antibiyotikler koruyucu bir tedavi yöntemi değildir. Ne zaman bakteriyel bir enfeksiyon varsa, o zaman antibiyotikler kullanılmalıdır. Viral enfeksiyonlarda antibiyotiğe gerek duymuyoruz. Bu durumda şikâyete özgü tedaviler veriyoruz.

Grip aşısı koruyucudur. Eylül ya da Ekim aylarında aşı yapılmasında fayda vardır. Bunun dışında genellikle önerdiğimiz burun yolunun her zaman açık olmasıdır. Böylelikle ortakulak enfeksiyonuna yatkınlık azalmış oluyor. Ama kalabalık ortama girdikleri için çocukların iyileşme süreci gecikmektedir. Burun açıcı serum fizyolojik spreler günlük olarak kullanılabilir. Bir çocuk grip geçirdiğinde hastalığın en geç ikinci gününde doktora başvurusu gerekir. Erken tedaviye başlamak ortakulak enfeksiyonları oluşmaması için bir önlemdir.

Beta grubu enfeksiyonlarda bulaşıcıdır. Kültür yapılmalı ve hastalığa uygun antibiyotik tedavisi verilmeli, antibiyotik süresi mutlaka gözetilmelidir. Beta enfeksiyonunun tedavisi yapılmazsa eklem ve kalp romatizması gibi bazı komplikasyonlar görülebilir.

Gerçek Sendika, Milli Sivil Toplum Kuruluşu

Sizinle daha güçlü olacağız!

www.turkegitimsen.org.tr